

M. Luters

Par laicīgiem valdniekiem, ciktāl tiem ir jāpakļaujas

Viņa gaišībai, augstdzimušajam firstam un kungam, kungam Johanam, Saksijas hercogam, Tīringenes landgrāfam un Meisenes markgrāfam, manam žēlīgajam kungam, žēlastība un miers Krišu. Gaišība, augstdzimušais first, žēlīgais kungs, nepieciešamība, daudzu cilvēku lūgumi, pirmkārt, E. F. G. vēlme spiež mani rakstīt par laicīgiem valdniekiem un viņu tiesas zobenu, kā to kristīgi lietot un ciktāl tam ir jāpakļaujas; Jo viņus mudina Kristus izteikums, Mateja 5:39: "Jums nebūs pretim stāvēt ļunumam. Un kas grib ņemt tavus svārkus, tam atdod arī mēteli." Un Romiešiem 12:19: ""Man pieder atriebšana, es atmaksāšu," saka Tas Kungs." Firsts Voluzians jau senatnē svētajam Augustīnam pārmeta šos izteikumus un uzbruka kristīgajai mācībai, ka tā atļauj ļaunajam darīt ļauno un ar laicīgo zobenu vispār nevarētu pastāvēt.

Arī sofisti augstās skolās ir pret to atdūrušies, jo viņi nevarēja šos abus savienot. Lai nepadarītu firstus par pagāniem, viņi mācīja, ka Kristus to nav pavēlējis, bet gan ieteicis pilnīgajiem. Tātad Kristum ir jāklūst par meli un jābūt nepatiesam, lai firsti varētu saglabāt godu. Jo viņi nevarēja paaugstināt firstus, viņiem vajadzēja pazemināt Kristu, šiem aklajiem nožēlojamiem sofistiem. Un tā viņu indīgie maldi ir izlauzušies visā pasaulē, ka katrs šādu Kristus mācību uzskata par padomiem pilnīgajiem un nevis par visiem kristiešiem kopīgi nepieciešamiem baušļiem tiktāl, ka viņi arī pilnīgajai bīskapu kārtai, pat vispilnīgajam pāvesta stāvoklim ne tikai atļauj šo nepilnīgo zobenu un pasaulīgā valdnieka!stāvokli, bet arī uz zemes neatrod nevienu tam piemērotāku kā viņu. Tā velns pilnībā ir apsēdis sofistus un augstās skolas, ka viņi paši neredz ko un kā viņi runā un māca.

Bet es ceru, ka es firstiem un pasaulīgajiem valdniekiem mācīšu, ka viņiem jāpaliek kristiešiem un Kristum Kungam; un tomēr viņu dēļ es Kristus baušļus nevaru padarīt par padomiem. To es gribu darīt E.F.G. kā pavalstnieku dienestu un katram, kam tas ir nepieciešams - tā vajadzībai, Kristum mūsu Kungam par slavu un godu. Šeit es novēlu ar panākumiem apveltītajam E.F.G. Dieva žēlastību, lai tā viņam būtu žēlīga, āmen. Vitenbergā, jaunā gada dienā, 1523. gadā.

E.F.G.
pavalstnieks
Mārtiņš Luters.

1. Es iepriekš uzrakstīju grāmatiņu vācu aristokrātijai un parādīju, kas irtās kristīgais amats un darbs; bet ir skaidri redzams, kā aristokrātija tai ir sekojusi. Tādēļ tagad man ir jāliek lietā savs čaklums un jāraksta, kas viņiem ir jāpamet un ko viņiem nevajag darīt. Un es ceru, ka viņi tam sekos tāpat kā pirmajai grāmatiņai, ka viņi gan paliks firsti un nekad nekļūs par kristiešiem. Jo visvarenais Dievs ir padarījis mūsu firstus trakus, ka viņi domā tikai, ka viņi var saviem pavalstniekiem darīt un pavēlēt, ko vien viņi grib, un pavalstnieki arī maldās un tic, ka viņu pienākums ir tam visam sekot tik pamatīgi, ka viņi tagad ir sākuši pavēlēt ļaudīm atteikties no grāmatām, ticēt un ievērot to, ko viņi melīgi apgalvo, lai pielīdzinātu sevi Dievam, un veido sirdsapziņu un ticību, un pēc savām slimajām smadzenēm skolo Svēto Garu. Nosaka, ka viņiem nedrīkst to sacīt un viņus vēl jāsauc par žēlīgajiem junkuriem.

2. Viņi raksta un izlaiž lapiņas, ka ķeizars ir tā pavēlējis, un grib būt kristīgi paklausīgi firsti; patiešām, it kā tā būtu viņu nopietnība un neviens nemanītu viņu viltu. Tad gan mēs gribētu redzēt, ja ķeizars viņiem atņemtu pili vai pilsētu, vai kaut ko citu netaisni pavēlētu, cik nevainojami viņi justos, kad viņi pretotos ķeizaram un viņiem nevajadzētu būt paklausīgiem. Tagad ir parasts mocīt nabaga vīru un sodīt par viņa pārdošo ticību Dieva vārdam, tā esot paklausība ķeizara pavēlēm. Agrāk šādus cilvēkus sauca par neliešiem; tagad tie ir kristīgie, paklausīgie firsti, taču nevienam neliek atskaitīties vai uzņemties atbildību, lai arī cik daudz viņi

atļaujas, tas viņiem būtu pavisam nepieciešami, ja ķeizars vai kāds tā izturētos pret viņiem. Tie tagad ir firsti, kas pārvalda keizārvalsti vācu zemēs; tādēļ arī visā SjZemēs visam jānotiek tik lieliski, kā mēs to redzam, jo šādu ākstu plosīšanās pietiek, lai iznīcinātu kristīgo ticību, noliegtu Dieva vārdu un zaimotu Dievišķo Majestāti; es ilgāk negribu noskatīties savos nelaimīgajos kungos un niknajos junkuros, mazākais man vajag viņiem pretoties ar vārdiem. Un es nebaidījos no viņu elka, pāvesta, kas man draud atņemt dvēseli un debesis; man ir arī jārāda, ka es nebaidos no viņa blaugznām un ūdens tulznām, kas man draud atņemt miesu un zemi. Dievs dod, lai viņi dusmojās, līdz beidzas posta laiks, un palidzi mums, lai mēs no viņu draudiem nemirtu, āmen.

Pasaulīgie valdnieki ir Dieva iecelta kārtība

3. Pirmkārt, mums vajag pamatot pasaulīgās tiesības un zobenu, lai neviens nešaubītos, ka tā ir Dieva griba un kārtība pasaulē. Savukārt, izteikumi, kas to pamato, ir šādi - Romiešiem 1 3:1,2: "Ikviens lai ir paklausīgs varām, kas valda. Jo nav valsts varas, kā vien no Dieva, un tās, kas ir, ir Dieva ieceltas. Tātad tas, kas pretojas valsts varai, saceļas pret Dieva iestādījumu. Bet tie, kas saceļas pret to, paši sev sagādā sodu." Tālāk 1 .Pētera 2:13,14: "Esiet paklausīgi ikkatrii cilvēku starpā ieceltai kārtībai Tā Kunga dēļ, ir valdniekiem, kas ir pār visiem, ir pārvaldniekiem kā tādiem, kas Viņa svētīti, lai sodītu ļaundarus, bet atļautu tos, kas dara labu."

4. Arī šīs zobena tiesības ir bijušas no pasaules sākuma. Jo, kad Kains nogalināja savu brāli Ābelu, viņš baidījās, ka tagad nogalinās viņu, tā ka Dievs to īpaši aizliedza un viņa dēļ atcēla zobenu un neviens nedrīkstēja viņu nogalināt; kādas bailes viņš neizcieta, jo no Ādama viņš bija dzirdējis, ka slepkavas vajag nogalināt. Turklāt Dievs pēc grēku plūdiem ar izteiksmīgiem vārdiem to atjaunoja un apstiprināja, kad Viņš saka 1 .Mozus 9:6: "Kas izlej cilvēka asinis, tā asinis caur cilvēkiem tiks izlietas." To nevajag saprast kā Dieva dotas mokas un sodu slepkavām, jo daudzi slepkavas, pateicoties grēku nožēlošanai vai labvēlībai, paliek dzīvi un mirst bez zobena; bet tas ir sacīts par zobena tiesībām, ka slepkavām pienākas nāve un ka viņu ar pilnām tiesībām ir jānogalina ar zobenu. Vai nu tiesības būtu traucētas, vai zobens bijis nolaidīgs, ka slepkava mirst dabīgā nāvē, tādēļ Raksti nav nepareizi, kad tie saka: "Kas izlej cilvēka asinis, tā asinis caur cilvēkiem tiks izlietas", jo tā ir cilvēka vaina vai nopelni, ka šādas Dieva pavēlētās tiesības netiek īstenotas, tāpat kā tiek pārkāpti arī citi Dieva baušļi.

5. To apstiprina arī Mozus bauslība - 2. Moz. 21:14: "Bet, ja kāds ļaunprātīgi rikosies pret savu tuvāko, to ar viltu nogalinādams, tad lai arī viņu paņem no mana altāra, ka tas mirst." Un turpat vēlreiz, 24:25: "Aci pret aci, zobu pret zobu, roku pret roku, kāju pret kāju. Deguma brūci pret deguma brūci, ievainojumu pret ievainojumu, rētu pret rētu." Turklāt Kristus arī to apstiprināja, kad Viņš Pēterim dārzā sacīja: "Visi, kas ņem zobenu, no zobena aizies bojā," Māt. 26:52, ko vajag saprast tā pat kā 1. Moz. 9:6: "Kas izlej cilvēka asinis [..]". Un, bez šaubām, Krīstus ar šiem vārdiem norāda to pašu un izsaka to pašu spriedumu, ko grib apstiprināt. Tāpat mācīja arī Jānis Kristītājs; kad karakalpi viņam jautāja, kas viņiem jādara, viņš sacīja: "Neizturieties ne pret vienu varmācīgi vai netaisni un apmierinieties ar savu zeltu." Ja zobens nebūtu dievišķa kārtība, viņš tiem būtu licis atkāpties, jo viņš gribēja tautu padarīt pilnīgu un īsti kristīgi pamācīt. Tātad ir pietiekoši zināms un skaidrs, kāda ir Dieva griba - pasaulīgo zobenu un tiesības lietot, lai sodītu ļaunos, aizsargātu nevainīgos.

6. No otras puses, ar to ir lielā pretrunā Kristus sacītais Māt. 5:38,39: "Jūs esat dzirdējuši, ka ir sacīts: aci pret aci un zobu pret zobu. Bet es jums saku: jums nebūs pretī stāvēt ļaunumam, bet, kas tev sit labajā vaigā, tam pagriez arī otru. Un, kas ar tevi grib tiesāties un ņemt tavus svārkus, tam atdod arī mēteli. Un, kas tevi spiež iet vienu jūdzu, ar to paej divas". Tālāk Pāvils Rom. 12:19: "Neatbaidies paši, mīļie, bet atstājiet vietu Dieva dusmībai, jo ir rakstīts: "Man pieder atbēšana, Es atmaksāšu," saka Tas Kungs. Tālāk Māt. 5:44: "Mīliet savus ienaidniekus un lūdziet Dievu par tļem, kas jūs vajā". Un 1. Pēt. 3:9: "Neatmaksādami ļaunu ar ļaunu, nedz zaimus ar zaimiem." Šie un tamlīdzīgi izteikumi stingri nosaka, ka kristiešiem Jaunajā Derībā nevajadzētu pasaulīgo zobenu.

7. Tādēļ arī sofistika saka, ka Kristus ar to ir atcēlis Mozus bauslību; un šos baušļus padara par padomiem pilnīgajiem un sadala kristīgo mācību un nostāju divās daļās. Vienu viņi sauc par pilnīgo, tai viņi piespriež šādus padomus, otro par nepilnīgo, tai viņi piespriež baušļus. Un viņi to

dara, skaidras pašu nevērības un iedriktēšanās mudināti, bez jebkāda pamatojuma Rakstos, un neredz, ka Kristus šajā vietā savu mācību tik noteikti pavēl, ka Viņš negrib atkāpties ne no vismazākā un nolād tos, kas nemīl savus ienaidniekus, ellei. Tādēļ mums parto ir jārunā savādāk, Kristus vārds pilnībā attiecas uz katru, vienalga, vai viņš ir vai nav pilnīgs. Jo pilnīgums un nepilnīgums neparādās darbos, ne arī īpašā ārējā izskatā starp kristiešiem, bet mājā sirdī, ticībā un mīlestībā, kas vairāk tic un mīl, ir pilnīgs, vienalga, vai viņš ārēji ir vīrietis vai sieviete, firsts vai zemnieks, mūks vai vienkāršs ticīgais. Jo mīlestība un ticība nerada ne sektas, ne redzamas atšķirības.

8. Treškārt, šeit mums Adāma bērni un visi cilvēki jāiedala divās daļās: pirmos Dieva valstībai, otros - pasaules valstībai. Tie, kas pieder Dieva valstībai, ir visi, kas tic Kristum un kurus Viņš vada. Jo Kristus ir Ķēniņš un Kungs Dieva valstībā, kā to saka Ps. 2:6 un visi Raksti, un Viņš tādēļ arī ir nācis, lai iesāktu Dieva valstību un to uzceltu zemes virsū. Tādēļ arī Viņš saka Pilātam Jn. 18:36,37: "Mana valstība nav no šīs pasaules. Ikviens, kas ir no patiesības, dzird manu balsi"; piemin Dieva valstību un saka Māt. 3:2: "Atgriezieties no grēkiem, jo Debesu valstība ir tuvu klāt pienākusi". Tālāk, Māt. 6:33: "Bet dzenieties papriekšu pēc Dieva valstības un pēc Viņa taisnības". Un arī nosauc Evaņģēliju par Dieva valstības Evaņģēliju tādēļ, ka tas māca, valda un ataino Dieva valstību.

9. Tagad, redzi, šiem cilvēkiem nav vajadzīgs ne pasaulīgais zobens, ne tiesības. Un ja visa pasaule būtu īsti kristieši, tas ir, īsti ticīgie, tad ne firsts, ķēniņš, kungs, zobens, ne tiesības nebūtu vajadzīgas, ne noderīgas. Kādēļ viņiem tie būtu vajadzīgi, jo viņiem Svētais Gars ir sirdīs, kas viņus māca un neļauj nevienam nodarīt netaisnību, liek visus mīlēt un labprāt un priecīgi no katra pārciest netaisnības, arī nāvi? Kur nenozīmīga ir netaisnības paciešana un atmaksa, tur nav nepieciešams strīds, ķilda, tiesa, tiesneši, sods, tiesības, nedz zobens. Tādēļ nav iespējams, ka kristiešu vidū pasaulīgais zobens un tiesības atrastu pielietojumu; jo viņi paši dara daudz vairāk nekā visas tiesības un mācības varētu prasīt. Tāpat kā saka Pāvils 1. Tim. 1:9: "Bauslība nav dota taisnam, bet netaisniem".

10. Kāpēc tā? Tādēļ, ka taisnais pats no sevis dara visu un vēl vairāk, kā visas tiesības prasa. Bet netaisnie neko nedara pareizi, tādēļ viņiem ir nepieciešamas tiesības, kas tos mācītu un piespiestu rīkoties pareizi. Labam kokam nav nepieciešama mācība un tiesības, lai tam būtu labi augļi; tā daba nosaka, ka tam bez visām tiesībām un mācības ir tādi augļi, kādi tā sugai raksturīgi. Tas man šķīstu gaužām jokains cilvēks, kas ābelei dotu likumu un tiesību grāmatu, Ka tajā ir jābūt āboliem un nevis ērkšķiem, jo tas tās sugai ir raksturīgi, un tai tas izdodas labāk, nekā visās grāmatās tai to varētu aprakstīt un pavēlēt. Tātad visiem kristiešiem gars un ticība liek rīkoties labāk un pareizāk, nekā to viņiem var iemācīt ar visiem likumiem, un viņiem priekš sevis nav vajadzīgs ne likums, ne tiesības.

11. Tad tu runā tā: kādēļ tad Dievs visiem cilvēkiem ir devis tik daudz likumus un arī Kristus evaņģēlijā ir mācījis daudzus ievērot? Par to es vēl esmu daudz rakstījis sprediķos un citur. Visisāk to pasaka Pāvils: "Bauslība ir dota netaisnajiem", 1. Tim. 1:9, tas ir, kātos, kas nav kristieši, bauslība ārēji attur no ļauniem darbiem, kā mēs pēc tam dzirdēsim. Bet, tā kā neviens cilvēks no dabas nav kristietis vai dievbijīgs cilvēks, bet visi vispirms ir grēcinieki un ļauni, Dievs viņiem visiem ar bauslību aizliedz savu ļaunumu pēc savām iegribām piepildīt darbos. Tādēļ svētais Pāvils bauslībai uzliek vēl vienu pienākumu (Rom. 7:7 un Gal. 3:20), ka tā liek apzināties grēku, lai tā cilvēkus padarītu pazemīgus Kristus žēlastībai un ticībai. Tāpat rikoja arī Jēzus Māt. 5:39, kur Viņš māca: "Jums nebūs pretim stāvēt ļaunumam"; ar to Viņš izskaidro bauslību un māca, kādam ir jābūt īstam kristietim, kā mēs to tālāk dzirdēsim.

1 2. Ceturtkārt, pasaulīgajai valstībai jeb bauslībai ir pakļauti visi, kas nav kristieši. Jo maz ir ticīgo un mazākā daļa izturas kā kristieši, lai nepretotos ļaunumam; pat lai paši nedarītu ļaunu, Dievs irtiem vēl bez kristieša veida un Dieva valstības radījis citu valdību un irto pakļāvis zobenam, lai, pat ja tie ļoti gribētu, tiem nebūtu iespēja darīt ļaunu, un, ja arī viņi to dara, lai viņi tomēr to nevarētu darīt bez bailēm, nedz mierā un laimīgi. Līdzīgi kā mežonīgu, ļaunu dzīvnieku sasiem ar ķēdēm un saitēm, lai tas pēc savas dabas nevarētu kost un izrauties, lai kā tas to gribētu/kas nav nepieciešams rāmam, lēnam dzīvniekam, kas arī bez ķēdēm un saitēm ir nekaitīgs. Jo kur tā nebūtu, tā kā visa pasaule ir ļauna un starp tūkstošiem diez vai ir viens īsts kristietis, tur viss pārvērstos, ka nevienam nevarētu būt sieva un bērns, neviens nevarētu pabarot sevi un kalpot Dievam, tas pasauli padarītu par tuksnesi. Tādēļ Dievs ir noteicis divas valdības:

garīgo, kurai pakļaujas kristieši un dievbijīgie cilvēki Svētajā Garā, Kristus vadībā; un pasaulīgo, kas apvalda nekristīgos un ļaunos, ka tiem ārēji ir jāievēro miers un jābūt klusiem pret savu gribu. Svētai Pāvils izskaidro pasaulīgo zobenu Rom. 13:3 un saka: "valdītāji nav bīstami labam darbam, bet jaunumam." Un Pēteris saka: "tas ir dots, lai atriektu jaunajam".

13. Ja kāds tagad gribētu pasauli pārvaldīt pēc Evaņģēlija un atcelt visas pasaulīgās tiesības un zobenu un teiktu: "Jūs visi esat kristīti un kristieši, kuriem Evaņģēlijs neprasa ne tiesības, ne zobenu, kas arī nav nepieciešams", mījais, saki, ko panāktu šāda rīcība? Tā atraisītu mežonīgajiem, ļaunajiem zvēriem saites un ķēdes, ka tie katru saplosītu un sakostu, un turklāt teiktu, tie ir labi, rāmi, lēni dzīvnieciņi, bet es to labāk sajustu no savām brūcēm. Tātad ļaunie evaņģēlisko brīvību kristīgā vārdā izmantotu ļaunprātīgi, darītu nelietības un teiktu, ka viņi nav pakļauti nevienam likumam, nedz zobenam, kā jau tagad daži plosās un muļķo ļaudis.

14. Tādiem vajadzētu sacīt "jā, protams, tas tā ir, ka kristieši viņu pašu dēļ nav pakļauti likumam un zobenam, un viņiem tas nav arī nepieciešams; bet paskaties un vispirms piepildi pasauli ar īstiem kristiešiem, pirms tu to kristīgi un evaņģēliski pārvaldi, bet tu to nekad nedarīsi, jo pasaule un vairākums ir un paliek nekristīgie, jo arī tie visi ir kristīti un saucas par kristiešiem. Bet kristieši dzīvo, kā saka, tālu viens no otra. Tādējādi pasaulē nav iespējams, ka kristīga pārvalde kļūtu kopīga visai pasaulei, pat kādai zemei vai lielākam cilvēku daudzumam, jo ļauno vienmēr ir daudz vairāk nekā dievbijīgo. Tādēļ izšķirties kādu zemi vai visu pasauli pārvaldīt ar Evaņģēliju būtu tāpat kā, ja saimnieks vienā kūti ielaistu vilkus, lauvas, ērgļus, aitas un ļautu viņiem brīvi staigāt, un teiktu: "Tad ganieties un esiet rāmi uji dzīvojiet mierā, kūts ir vaļā, ganības jums pietiek, no suņiem un bozēm jums nav jābaidās." Šeit aitas gan ievēros mieru un mierīgi ganīsies, un pakļausies šādai pārvaldei, bet viņas ilgi nedzīvos, un zvēri nepalik kopā.

15. Tādēļ ir cītīgi jāšķir abas valdības un abas jāatstāj: vienu, kas dara dievbijīgu; otru, kas ārēji nodrošina mieru un aizliedz ļaunos darbus; viena nevar pastāvēt bez otras. Jo ar pasaulīgo valdību bez Kristus garīgās valdības neviens nevar kļūt dievbijīgs Dieva priekšā. Tā Kristus valdība neizplēšas pār visiem cilvēkiem, kristiešus tā skar mazāk, bet ir nekristīgo vidū. Kur pasaulīgā valdība vai likums valda viens pats, tas kļūst par uzpūtīgu liekulību, pat ja tas būtu paši Dieva baušļi. Jo bez Svētā Gara sirdī neviens nekļūst patiesi dievbijīgs, viņš rīkojas pats pēc savas saprašanas. Bet kur pār zemi un cilvēkiem valda tikai garīga valdība, tur ļaunumu vairs neapvalda un dažādām nelietībām tiek dota vaļa; jo nekrietnā pasaule to nevar nedz pieņemt, nedz saprast.

16. Tad nu tu redzi, ko izsaka augstāk minētie Kristus vārdi no Māt. 5:39, ka kristiešiem nav jātiesājas, un ka viņiem nav nepieciešams pasaulīgais zobens. Patiesībā Viņš to saka tikai saviem mīļajiem kristiešiem; tikai viņi to pieņem un rīkojas tam atbilstoši; nepadara to par padomiem kā sofisti, bet Gars viņu sirdīs ir padarījis tādas, ka viņi nevienam nedara ļaunu un no jebkura labprāt pacieš ļaunumu. Ja nu visa pasaule būtu kristieši, tad uz viņiem visiem attiektos šie vārdi un viņi tā rīkotos. Bet, tā kā viņi ir nekristīgie, uz viņiem šie vārdi neattiecas un viņi nerīkojas atbilstoši tiem; bet uz viņiem attiecas otra valdība, kur nekristīgos ārēji piespiež un spiež ievērot mieru, un būt labiem.

17. Tāpēc arī Kristum nebija zobena, Viņš to nav iecēlis arī savā valstībā; jo Viņš ir kristīgo Ķēniņš un valda bez likuma tikai ar Svēto Garu. Un kaut gan Viņš zobenu apstiprina, taču Viņš to nav lietojis, jo tas nekāpo Viņa valstībai, kur mīt skaidri kristieši. Senlaikos Dāvids nevarēja celt tempi i tādēļ, ka viņš bija izlējis daudz asiņu un lietojis zobenu; nevis tādēļ, ka viņš tādējādi būtu izdarījis netaisnību, bet tādēļ, ka viņš nevarēja būt Kristus paraugs, kura pasaulē miers ir bez zobena, bet to vajadzēja darīt Zālamānam, kura vārds nozīmē Mierīgais, kuram bija mierīga valsts, lai patiesi mierīgo Kristus valstību varētu pārstāvēt Mierīgais jeb Zālamans. Tālāk, tempļa būves laikā nedzirdēja dzelzi manām, saka 1. Ķēniņu 6:7 teksts^ tādēļ ka Kristum tauta bija jāiegūst brīvprātīgi bez spaidiem, likumiem un zobena.

18. To saka pravieši - Ps. 110:3: "Tava tauta būs labprātīga", un Jes. 11:9: "Ļauna neviens vairs nedarīs un negrēkos visā manā svētajā kalnā". Un Jes. 2:4: "Viņi pārkais savus zobenus par lemešiem un savus šķēpus par vīna dārza dārznieku nažiem. Tauta pret tautu nepacels vairs zobena un nemācīsies vairs karot". Kas šo un tamlīdzīgus izteikumus vēlētos izplest tik tālu kā Kristus vārdu, tas Rakstus sagrozītu; bet tie ir sacīti tikai par patiesiem kristiešiem, tie, zināms, savā starpā tā rīkojas.

19. Piektkārt. Šeit tu saki: tā kā kristiešiem nav vajadzīgs ne pasaulīgais zobens, ne tiesības, kādēļ Pāvils Rom. 13:1 saka visiem kristiešiem: "Ikviens lai ir paklausīgs varām, kas valda", un 1. Pēt.

2:13: "Esiet paklausīgi ikkatrai cilvēku starpā ieceltai kārtībai", Kā šeit ir teikts? Atbilde: tagad es esmu to pateicis, ka kristiešiem savā starpā un viņu pašu dēļ nav vajadzīgas ne tiesības, nedz zobens, jo tas viņiem nav nepieciešams. Bet tādēļ, ka īsts kristietis uz zemes nedzīvo sevis dēļ, bet sava tuvāka dēļ un tam kalpo, tad viņš sava gara dēļ dara arī to, kas viņam nav vajadzīgs, bet kas ir derīgs un nepieciešams viņa tuvākajam. Bet tā kā zobens ir liels nepieciešams labums visai pasaulei, kas uztur mieru, soda grēku un aizsargā pret ļauno, tad viņš labprāt pakļaujas zobena varai, maksā nodevas, ciena augstāk stāvošos, kalpo, palīdz un dara visu, ko var, kas ir vēlams varai, lai tā pastāvētu pārmainās un cienā, un bailēs, kaut gan tā viņam pašam nav nepieciešama, nedz vajadzīga, jo viņš ilgojas pēc tā, kas citiem ir vajadzīgs un labs; kā Pāvils Rom. 13:7 māca; tāpat kā viņš dara arī visus citus mīlestības darbus, kas viņam nav nepieciešami. Jo viņš slimos neapmeklē tādēļ, lai pats kļūtu vesels; viņš nevienu nebaro tādēļ, ka viņam pašam būtu nepieciešams ēdiens; tāpat viņš valdniekiem nekalpo tādēļ, ka tie viņam būtu nepieciešami, bet gan pārējiem, lai viņus aizsargātu un aizstāvētu pret jaunajiem. Jo šāda kalpošana viņam nekaitē un nes pasaulei lielu labumu. Un ja viņš tā nerikotos, tad viņš nerikotos kā kristietis, pret mīlestību, būtu citiem jauns piemērs, kas arī tādēļ nevēlētos valdniekus, ka viņi nav kristieši; tas apkaunotu Evaņģēliju, ka tas māca dumpi un padara cilvēkus stūrgalvīgus, kas nevienam nav derīgi, nevēlētos kalpot, bet Evaņģēlijs padara kristieti par katra kalpu. Tā Kristus Māt. 17:27 samaksāja nodokli, sevi nesarūgtinot, jo nauda Viņam nebija vajadzīga.

20. Tāpat tu arī Kristus vārdos, Māt. 5:39, redzi, ka Viņš māca, ka kristiešu vidū nav jābūt pasaulīgajam zobenam, ne tiesībām. Bet Viņš neaizliedz, ka tiem vajadzētu kalpot un pakļauties, bet vēl vairāk tādēļ, ka tās tev nav vajadzīgas, tev ir jākalpo tiem, kas nav tik pilnīgi kā tu un kuriem tās ir vajadzīgas. Ja tev nav vajadzīgs, ka soda tavu ienaidnieku, tad tas ir nepieciešams tavam slimajam tuvākajam; tam tev ir jāpalīdz, lai viņam būtu rmers un viņš būtu pasargāts no saviem ienaidniekiem; lai tas būtu iespējams, varu un augstākstāvošos ir jāciena un jābaidās. Kristus nesaka: tev nav jākalpo varai un jābūt pakļautam, bet: "tev nav jāpretojas Jaunumam", it kā Viņš teiktu: izturies tā, kātu visu paciet, lai tev vara nebūtu nepieciešama, lai tā tev nepalīdzētu un nekalpotu, nebūtu nepieciešama vai vajadzīga, bet atkal, lai tu tai palīdzētu, kalpotu, būtu nepieciešams un vajadzīgs. Es gribu, lai tu būtu pilnīgs un pārāk cildens, lai tā tev būtu vajadzīga, bet tai būtu vajadzīgs tu.

21. Sestkārt, tu jautā: vai arī kristietis varētu rīkoties ar pasaulīgo zobenu un sodīt ļaunos, jo Kristus vārdi skan tik cieti un skaidri: tev nav jāpretojas jaunumam, ka sofistiem tos vajadzēja pārvērst par padomu? Atbilde: tagad tu esi dzirdējis divas lietas. Vienu, ka starp kristiešiem nevar būt zobens; tādēļ tu nevari tam pakļaut kristiešus, kam tas nav vajadzīgs. Tādēļ tev jādomā par pārējiem, kas nav kristieši, vai tu to starp viņiem vari kristīgi lietot. Tā ir otra lieta, ka tev ir jākalpo zobenam un tas jāveicina, ar ko tu vari, tas ir ar miesu, mantu, godu un dvēseli. Jo tas ir darbs, kas tev nav nepieciešams, bet ļoti vajadzīgs visai pasaulei un tavam tuvākajam. Tādēļ, ja tu redzi, ka trūkst benžu, tiesas kalpotāju, tiesnešu, kungu un firstu un tu esi šim darbam piemērots,

tev tam sevi ir jāpiedāvā, lai nepieciešamā vara nekļūtu nicināma un vāja vai neizzustu; jo pasaule nevar bez tās iztikt. Iemesls, ka tu šajā gadījumā iestātos svešā dienestā un darbos, kas nebūtu noderīgi ne tev, ne tavai mantai vai godam, bet tikai tuvākajam un citiem, un nedomātu, ka tu atriebies vai atlīdzini jaunu ar jaunu, bet tava tuvākā labā un lai saglabātu aizsardzību un mieru citiem. Jo pats tu ievērotu Evaņģēliju un Dieva vārdu, labprāt paciestu pļauku un iemainītu mēteli pret svārkkiem, ja tas skartu tevi vai tavas lietas.

22. Tā abi labi saskan viens ar otru, kātu vienlaicīgi gan ārēji, gan iekšēji vari kalpot Dieva valstībai un pasaulei. Paciest jaunumu un netaisnību un sodīt ļaunumu un netaisnību; vienlaicīgi pretoties un nepretoties jaunumam. Jo ar vienu tu skaties uz sevi un savu, bet ar otru uz tuvāko un viņa labumu. Pēc Evaņģēlija tu turies pie sevis un sava un paciet netaisnību kā īsts kristietis; pie otra un tā taisnības tu turies mīlestības dēļ un neciet netaisnību pret savu tuvāko, ko Evaņģēlijs neaizliedz, jā, vēl vairāk, citās vietās pavēl.

23. Šādā veidā ar zobenu ir rīkojušies visi svētie no pasaules sākuma. Ādams ar saviem pēctečiem. To lietoja Ābrahams, kad izgāba Latu, savu brāļa dēlu un sakāva četrus ķēniņus (1. Moz. 14:14-15) kaut gan viņš bija evaņģēlisks vīrs. Svētais pravietis Samuēls sacīra ķēniņu Agagu (1. Sam. 15:33), un Elija- Bāla praviešus (1. Kēn. 18:40). Arto ir rīkojušies Mozus, Jesaja,

Israēla bērni, Simsons, Dāvids un visi Vecās Derības ķēniņi un valdnieki; tālāk Daniels un viņa biedri, Hananja, Asarja un Misaēls Babilonā, Jāzeps Ēģiptē un tā tālāk.

24. Ja kāds gribētu teikt, ka Vecā Derība ir atcelta un vairāk nav spēkā, tādēļ kristiešiem šādus piemērus nevarētu minēt, es atbildu: tas tā nav. Jo svētais Pāvils 1. Kor. 10:3-4 saka: "Un visi baudījuši to pašu garīgo barību, un visi dzēruši to pašu garīgo dzērienu, - jo tie dzēra no garīgās klints, kas tiem gāja līdzī, bet šī klints bija Jēzus", tas ir, viņiem ir bijis tāds pats gars un ticība Kristum kā mums, un viņi, tāpat kā mēs, bijuši kristieši; tādēļ, kur viņi ir rikojušies pareizi, tur visi kristieši rikojas pareizi no pasaules sākuma līdz beigām. Jo laiks un ārējas pārmaiņas kristiešiem neko nenozīmē. Arī tas nav patiesība, ka Vecā Derība ir atcelta, ka to nevajag ievērot vai tas, kas to ievēro, rikojas nepareizi; kā svētais Hieronīms un daudzi citi ir klupuši, bet ir atcelta iespēja brīvi rīkoties un vairs nav nepieciešams, kā tas toreiz bija, uzņemties uz dvēseles grēku. Jo Pāvils saka, 1. Kor. 7:19, Gal. 6:15: "Apgraizīšana vai neapgraizīšana par sevi nav nekas", galvenais ir jauns radījums Kristū", t.i., nav grēks būt neapgraizītam, kā domāja jūdi, tāpat arī apgraizīšanās nav grēks, kā domāja pagāni; var rīkoties abējādi, ja tikai nedomā, ka tādēļ kļūs dievbijīgs vai svēts. Tātad izturieties pret Veco Derību tā, ka nedz tās ievērošana nav kļūda, abas iespējas ir brīvas un labas. Jā, kur tas ir nepieciešams vai vajadzīgs, lai tas kļūtu svētīgāks, tad to vajadzētu ievērot; jo katram ir jādara to, kas ir nepieciešams un vajadzīgs tā tuvākajam, vienalga vai tā ir Vecā vai Jaunā Derība, jūdaisms vai pagānisms, kā Pāvils māca, 1. Kor.9:12.

Jo mīlestība izmanto visu un vadās tikai pēc tā, kas citam ir vajadzīgs un nepieciešams, nejautā, vai tas ir vecs vai jauns. Tāpat arī zobena piemēri atstāj tev brīvību tiem sekot vai nesekot, izņemot gadījumus, kad tu redzi, ka tas ir nepieciešams tavam tuvākajam, tad mīlestība liek rīkoties, kā ir nepieciešams, kas citādi ir tava brīva izvēle. Tikai, ja tu nedomā ar to kļūt dievbijīgs vai svēts, kā jūdi salīdzināja sevi ar saviem darbiem; bet atstātu to ticībai, kas tevi arī bez darbiem padarītu par jaunu radījumu.

25. Un ka mēs to pierādām arī ar Jauno Derību; šeit ir Jānis Kristītājs, Lk. 3:14, kuram nešauboties vajadzēja apliecināt, mācīt un rādīt Kristu, t.i., viņa mācībai vajadzēja būt tīri pēc Jaunās Derības un evaņģēliskai, jo viņš sagatavoja tautu Kristum; viņš apstiprina kareivja amatu un saka: "Esiet mierā ar savu algu". Ja lietot zobenu būtu bijis nekristīgi, tad viņam vajadzētu tos sodīt, likt atteikties gan no algas, gan zobena; vai nebūtu viņiem pareizi mācījis kristieša izturēšanos. Tāpat arī svētais Pēteris, kad viņš Kornēlijam sprediķo par Kristu (Ap. d. 10:34-35), neliek atteikties no sava amata, ko viņam taču vajadzēja likt, ja tas Kornēlijam būtu bijis kavēklis būt kristietim; turklāt, pirms viņš tiek kristīts, pār viņu nāk Svētais Gars, arī pirms svētā Pētera sprediķa svētais Lūka slavē viņu kā dievbijīgu vīru un nepel, ka viņš ir bijis kareivju un pagānu ķeizara virsnieks. Ko Svētais Gars Kornēlijam ir atstājis un nav sodījis, atļauj, ka arī mēs nesodām un atstājam. Šādu pašu piemēru rāda arī moru virsnieks Einuhs (Ap. a. 8:39), kuru evaņģēlists Filips atgrieza un kristīja, un ļāva viņam palikt savā amatā un atgriezties mājās, jo viņš taču ķēniņienei moru zemē bez zobena nevarētu būt tik varens kalps. Tāpat arī ir bijis Kipras prokonsuls Sergijs Pauls (Ap. d. 13:7-12), kuru svētais Pāvils atgrieza un atstāja par prokonsulu pagāniem.

Tālāk, tā ir rikojušies daudz i svētie mocekļi, kas romiešu pagāniskajiem ķeizariem paklausīgi viņu vadībā devās kaujā, lai saglabātu mieru, un, bez šaubām, arī nogalināja cilvēkus; kā raksta par svēto Moricu, Ahātiju, Gereonu un daudziem citiem ķeizara Juliāna pavalstniekiem. Bez tam vēl ir gaišais, spēcīgais svētā Pāvila teksts (Rom. 13:1), kur viņš saka: "Vara ir Dieva iecelta". Tālāk: "Jo tā ir Dieva kalpone tevis labā, ne velti tā nes zobenu, jo tā ir Dieva kalpone, atriebēja un soda nesēja tam, kas dara ļaunu". -

26. Mīļais, neesi tik negants, ka tu gribētu teikt: kristietis to nevar lietot, tas ir Dievam piederušs darbs, kārtība un iestādījums. Citādi tev vajadzētu arī teikt, ka kristietim nevajagot ne ēst, ne dzert, ne precēties, jo arī tie ir Dieva darbi un kārtība. Bet ja tas ir Dieva darbs un radījums, tad tas ir labs un tik labs, ka katrs to kristīgi un svētīgi var lietot, kā svētais Pāvils saka 1. Tim. 4:4: "Jo katra Dieva radība ir laba, un nekas nav atmetams, ko saņem ar pateicību". Starp visiem Dieva radījumiem tev nav jāpiejauj tikai ēdiens un dzēriens, apģērbs un kurpes, bet arī vara un pakļautība, aizsardzība un sods. Un apkopojot, jo šeit svētais Pāvils saka Rom. 13:1: "Vara ir Dieva kalpone", tā nav jāatstāj tikai pagāniem, bet to ir jāizmanto visiem cilvēkiem. Kas ir pateikts ar "tā ir Dieva kalpone", ja ne: vara ir pēc savas dabas veids, kā kalpot Dievam? Tagad būtu pavisam nekristīgi sacīt, ka būtu kāda kalpošana Dievam, ko kristietim nevajadzētu darīt, jo

kalpošana Dievam nevienam nav tik raksturīga kā kristiešiem; un būtu labi un nepieciešami, ka visi firsti būtu īsti, labi kristieši, jo zobens un vara kā īpaša kalpošana Dievam pienākas kristiešiem vairāk par visiem citiem uz zemes.

27. Tādēļ tev zobenu vai varu ir jāvērtē tāpat kā laulību vai zemkopību vai citu arodu, ko Dievs ir iecēlis. Kā vīrs var kalpot Dievam laulībā, zemkopībā vai arodā citiem par labu, un viņam ir jākalpo, ja tas ir nepieciešams, tā tuvākajam, tāpat viņš var kalpot Dievam varā, un viņam tajā ir jākalpo, jāto prasa viņa tuvākā nepieciešamība; jo viņi ir Dieva kalpi un amatnieki, kas Jauno soda un labo aizsarga. Taču var arī to nedarīt, ja tas nav nepieciešams; tāpat ka ir izvēle precēties vai nodarboties ar zemkopību, jātas nav nepieciešams.

28. Tu saki: kādēļ tad Kristus apustuļi nav to lietojuši? Atbilde: saki man, kādēļ Viņš nav ņēmis sievu vai kļuvis par kurpnieku vai drēbnieku? Vai tādēļ kādai kārtai vai amatam vajadzētu būt sliktam, ja to Kristus nav darījis; kur tad būtu jāpaliek visām kārtām un amatiem, izņemot sprediķotajā amatu, ko Viņš viens pats ir darījis? Kristus ir izpildījis savu amatu un kārtu, ar to Viņš citu kārtu nav noraidījis. Viņam nenācās lietot zobenu, jo Viņam vajadzēja pildīt tikai to amatu, ar ko Viņa valstība tiek pārvaldīta un patiesībā Viņa valstībai kalpo. Viņa valstībai nepieder, ka Viņš būtu precējies, kurpnieks, drēbnieks, zemnieks, firsts, bende vai tiesas kalpotājs, arī nedz zobens, nedz laicīgās tiesības, bet gan tikai Dieva vārds un Gars; ar tiem iekšēji tiek pārvaldīti Viņam piederošie. Amatu, ko Viņš toreiz pildīja un vēl aizvien pilda, dod vienmēr Gars un Dieva vārds. Un apustuļiem un visiem citiem garīgajiem valdniekiem vajadzēja Viņam sekot amatā, jo viņiem ir tik daudz ko darīt ar garīgo zobenu, Dieva vārdu, lai savu amatu labi pildītu, ka viņiem pasaulīgais zobens ir jāatstāj citiem, kam nav jāsprediķo. Kaut gan to lietot, kā ir teikts, nav pretrunā ar viņu kārtu, taču katram ir jādara savs darbs.

29. Tādēļ, kaut gan Kristus zobenu nav lietojis vai mācījis, ir pietiekoši, ka Viņš to nav aizliedzis vai atcēlis, bet gan apstiprinājis. Tāpat kā ir pietiekoši, ka Viņš nav atcēlis, bet ir apstiprinājis laulību, kaut gan Viņš nav ņēmis sievu, ne arī kaut ko par to mācījis. Jo Viņam visās lietās vajadzēja sevi pierādīt ar tādu stāvokli un darbu, kas patiesībā kalpoja vienīgi Viņa valstībai; lai tas nebūtu iemesls un no tā netiktu ņemts nepieciešamais piemērs mācīt un ticēt, ka Dieva valstība nevar pastāvēt bez laulības un zobena, un tamlīdzīgām ārējām lietām, jo Kristus piemēri ir ietekmīgi, tā kā tas taču pastāv tikai ar Dieva vārdu un Garu, kas bija un kam vajadzēja būt īstajam Kristus amatam, būt par augstāko Ķēniņu tai pašā pasaulē.

30. No šī visa tagad var secināt, kāda ir īstā Kristus vārdu nozīme Māt. 5:39: "Ļūms nebūs pretim stāvēt Jaunumam", proti, ka kristietim jācieš viss ļaunums un netaisnība, nav sevi jāatbēj, nav arī sev jāmeklē aizsardzība tiesa; ka viņam priekš sevis nav vajadzīga laicīgā vara un tiesības. Bet prieks citiem viņš var un viņam ir jāmeklē atbējība, tiesības, aizsardzība un palīdzība un jādara tā labā viss, ko vien viņš spēj. Tātad varai arī viņam ir jāpalīdz un viņš jāaizstāv, vai nu pašai vai citu ierosinātai, bez viņa paša sūdzības un ierosmes. Ja tā to nedara, tad viņam ir jāļauj sevi mocīt un gānīt un nav jāpretojas ļaunumam, kā skan Kristus vārdi.

31. Un zini, ka šī Kristus mācība nav padoms pilnīgajiem, kā mūsu sofisti zaimo un melo, bet gan vispārējs stingrs bauslis visiem kristiešiem; lai tu zinātu, ka tie visi ir pagāni, kas dēvējas par par kristiešiem, kas atbējas vai tiesā par savu mantu un godu tiesājas un strīdas, tur nekas cits neiznāk, to es tev saku. Un nepievērs uzmanību pūlim un paražām, jo uz zemes ir maz kristiešu, par to nešaubies; turklāt Dieva vārds ir kaut kas savādāks kā paražas.

32. Jo šeit tu redzi, ka Kristus neatceļ bauslību, kad Viņš saka: "Jūs esat dzirdējuši, ka ir sacīts: aci pret aci un zobu pret zobu. Bet es jums saku: jums nebūs pretī stāvēt ļaunumam", bet gan izskaidro to, it kā Viņš sacītu: jūs jūdi domājat, ka rīkojaties pareizi Dieva priekšā pēc taisnības atgūstot savu mantu un paļaujaties uz to, ka Mozus ir teicis aci pret aci, bet es jums saku, ka šādu likumu Mozus ir devis tādēļ, lai ļaunie, kas nepieder Dieva valstībai, pašmeatbētos vai nedarītu vēl ko Jaunāku, bet, šādu ārēju tiesību spiesti nedarīt ļaunu, tomēr ar ārējām tiesībām un pārvaldi tiktu pakļauti varai, bet jums ir jāizturas, ka jums šādas tiesības nav vajadzīgas un ka jūs tās arī nemeklējat. Jo kaut gan laicīgajiem valdniekiem ir nepieciešams šāds likums, pēc kā tiesāt neticīgos, un arī jūs, tiesājot citus, varat to lietot, taču savās lietās jums to nav jālieto, jo jums ir Debesu valstība, tādēļ jums nav jāievēro zemes valstība, ja arī jūs tai piederat.

33. Lūk, tagad tu redzi, ka Kristus ar saviem vārdiem neatceļ Mozus bauslību un neaizliedz laicīgo varu, bet Viņš savējos atbrīvo notās, lai viņi to nelietotu sevis dēļ, bet atstātu neticīgajiem,

kuriem taču tā ar šādām tiesībām var kalpot, jo viņi nav kristieši, un neviens nevar piespiest kļūt par kristieti. Bet ka Kristus vārds attiecas tikai uz kristiešiem, kļūst skaidrs no tā, ko Viņš saka vēlāk Māt. 5:44: "Mīliet savus ienaidniekus un esiet pilnīgi, kā jūsu debesu Tēvs ir pilnīgs". Kas mīl savus ienaidniekus un ir pilnīgs, tam bauslība nav vajadzīga un tas neprasa aci pret aci. Bet viņš arī neaizkavē nekristiešus, kas nemīl savus ienaidniekus un to grib lietot; jā, viņš palīdz, lai šāds likums savaldītu ļaunos, lai tie nedarītu vēl ko ļaunāku.

34. Tagad, es domāju, Kristus vārds ir saskaņots ar izteikumiem, kas iecel zobenu; un secinājums ir šāds: neviens kristietis nevar zobenu lietot vai piesaukt savā labā, bet kāda cita labā viņš drīkst to lietot un piesaukt, lai ļaunums tiktu savaldīts un nevainīgie aizsargāti, kā Tas Kungs tai pašā vieta saka (35,37 p.): "Jums nebūs zvērēt, bet jūsu vārds lai ir jā! jā! ne! ne!", t.i., sevis dēļ un pēc paša vēlēšanās kristietim nav jāzvēr. Bet ja nepieciešamība, vajadzība un svētiāimība vai Dieva gods to prasa, viņam ir jāzvēr, tad viņš kāda cita labā lieto aizliegto zvērestu; tāpat kā viņš kāda cita labā lieto aizliegto zobenu. Tāpat kā Kristus un Pāvils bieži zvēr, lai savu mācību un liecību padarītu cilvēkiem vajadzīgu un ticamu. Tāpat kā rīkojās un drīkst rīkoties vienojoties un darijumos. Par to runāts Ps. 63:12: "Ikviens gūs godu un slavu, kas pie Viņa zvēr".

35. Šeit tu jautā tālāk, vai arī tiesas kalpi, bendes, juristi, advokāti, visi citi no šī pulka var būt kristieši un būt svētīlaimīgi? Atbilde: ja vara un zobens ir kalpošana Dievam, kā augstāk ir pierādīts, tad arī viss, kas varai ir vajadzīgs, lai lietotu zobenu, ir kalpošana Dievam. Ir jābūt kādam, kas ļaunos ķer, apsūdz un nogalina, kas labos aizstāv, atvaino, pārstāv un izglābj. Tādēļ, ja jūs to nelietojat savā labā, bet tikai palīdzat lietot tiesības un varu, lai apspiestu ļaunos, tas jūs neapdraud un jūs to varat darīt, kā jebkurš cits dara savu amatu, un nopelnīt ar to sev iztiku. Jo, kā ir teikts, tuvākā mīlestība neievēro savu labumu, neskatās arī cik lieli vai mazi ir darbi, bet cik vajadzīgi un nepieciešami tie ir tuvākajam un draudzei.

36. Tu jautā: "Kā? Vai es nevarētu savā labā un savā Jietā lietot zobenu domājot, ka es nerīkojos savā labā, bet ka tā tiek sodīts ļaunums?" Atbilde: "Šāds brīnums ir iespējams, taču ļoti reti un bīstams". Ja gars ir tik bagāts, tad tas gan ir iespējams. Jo mēs lasām par Simsonu, Soģu 15:11, ka viņš teica: "Kā tie man ir darijuši, tā es arī esmu ar tiem izrīkojies", jo tas taču ir pretrunā ar Šai. pam. 24:29: "Nesaki: "Kā viņš man darijis, tā es gribu viņam atdarīt"". Un 20:22: "Nesaki: "Es atriebšu ļaunu!"". Jo Dievs no Simsona prasīja, lai viņš, darot ļaunu filistiešiem, izglābtu Israēla bērņus. Kaut gan viņš par iegānu izlietoja savu lietu, taču viņš to nedarīja, lai pats atriebtos vai savā labā, bet cītu labā un par sodu filistiešiem. Bet šim piemēram neviens nesekos, jo viņš bija īsts kristietis un pilns ar garu. Ja arī saprāts tā grib rīkoties, tam nākas atzīt, ka tas negrib rīkoties savā labā; bet tas pašā pamatā būs nepareizi, jo bez žēlastības tas nav iespējams. Tādēļ kļūsti vispirms kā Simsons, tad tu vari arī rīkoties kā Simsons.

2. daļa Cik tālu sniedzas

laicīgo valdnieku vara

37. Šeit mēs nonākam pie šī sprediķa galvenās daļas. Jo pēc tam, kad mēs esam iemācījušies, ka uz zemes ir jābūt laicīgiem valdniekiem un kā tiem kristīgi un svētīgi jāvalda, mums tagad ir jāiemācās, cik tālu sniedzas to roka, lai tā neizstieptos pārāk tālu un neķertots pie Dieva Viņa valstībā un valdīšanā. Un to drīzāk ir nepieciešams zināt, jo var rasties neciešams un drausmīgs zaudējums, ja tai dod pārāk plašu telpu/un arī tas ir zaudējums, jāto pārāk ierobežo. Šeit tā soda par maz, tur tā soda par daudz. Kaut gan ir pieļaujams, ka tā šajā ziņā grēko un soda par maz, nekā, ja tā citā ziņā grēko un soda par daudz; jo katrā ziņā ir labāk atstāt kādu ļaundari dzīvu nekā nonāvēt godīgu vīru; jo pasaulē ir un ir jābūt daudz ļaundariem, bet ir maz dievbijīgo.

38. Pirmkārt, jāatzīmē, ka ir divas Adāma bērņu daļas, kuru viena daļa ir pakļauta Dieva Valstībai un Kristum, bet otrā laicīgā pasaulē pakļauta valdniekiem, kā augstāk ir sacīts, katrai ir savi likumi; jo katrai valstij ir jābūt saviem likumiem un tiesībām, un bez likumiem nevar pastāvēt neviena valsts un valdība, kā to pietiekoši rāda ikdienas pieredze. Laicīgajai valdībai ir likumi, kas nesniedzas tālāk par miesu, mantu un ārējo uz zemes. Jo pār dvēseli Dievs nevienam nevar un negrib atļaut valdīt, kā vienīgi pats sev. Tādēļ, ja laicīgā vara kļūdās un dod likumus

dvēselei, tad tā iesniedzas Dieva valdīšanā un tikai pavedina, un sabojā dvēseles. To mēs gribam padarīt tik skaidru, lai to var aptvert, lai mūsu junkuri, firsti un bīskapi redz, kādi neprāši viņi ir, ja ar saviem likumiem un baušļiem grib piespiest ļaudis ticēt tā vai savādāk.

39. Ja cilvēka likumu attiecina uz dvēseli, ka tai ir jātic tā vai savādāk, kā šis cilvēks liek, tad, protams, tur nav Dieva vārda, ja tur nav Dieva vārda, tad nav skaidrs, vai to grib Dievs, jo Viņš nepavēl, par to nevar būt drošs, ka tas Viņam patīk; jā, ir skaidrs, ka tas Dievam nepatīk, jo Viņš mūsu ticību grib dibināt tikai un vienīgi savā vārdā, kā Viņš saka Māt. 16:18: "Uz šīs klints es gribu celt savu draudzi". Un Jn. 10:27;5: "Manas avis dzird manu balsi, es tās pazīstu, un viņas man seko. Svešam turpretim tās nesekos, bet bēgs no tā". Tas nozīmē, ka laicīgā vara ar šādiem zaimu likumiem dvēseles noved mūžīgā nāvē; jo tā liek ticēt, ka tas būtu pareizi un Dievam patīkami, kas patiesība nav zināms; ja, protams, tā ir kļūda, jo nav skaidra Dieva vārda. Jo kas tic, ka tas, kas ir nepareizs vai nezināms, ir pareizi, tas noliedz patiesību, kas ir pats Dievs, un tic meliem un kļūdām, uzskata par pareizu to, kas ir nepareizs.

40. Tādēļ tā ir pārmēru neprātīga lieta, kad tie pavēl, ka ir jātic baznīcai, tēviem, konsilijiem, par ko taisni nav Dieva vārda. Bet daudz neprātīgāk tas ir, ja saka, ka ķēniņi, firsti un vairākums tam tic. Mīļais, mēs neesam kristīti ķēniņiem, firstiem, ne arī pūlim, bet gan Kristum un pašam Dievam; mēs arī nesaucamies ķēniņi, firsti vai pūlis, mēs saucamies kristieši. Dvēselei nevienam nav jāpavēl un nevar pavēlēt, ka viņš zin tai rādīt ceļu uz debesīm. To nevar darīt neviens cilvēks, bet vienīgi Dievs. Tādēļ lietās, kas skar dvēseles svētlaumi, nav jāmaca un jāpieņem nekas cits kā Dieva vārds. Tālāk, ja viņi arī ir rupji neprāši, viņiem ir jāatzīst, ka pār dvēseli viņiem nav varas. Jo neviens cilvēks nevar dvēseli nogalināt vai padarīt dzīvu, vest uz debesīm i vai elli. Un ja arī viņi to mums negribētu ticēt, tad pietiekoši stipri apliecina, kad Viņš saka, Mateja 10:28: "Un nebīstieties no tiem, kas miesu nokauj un dvēseli nevar nokaut, bet bīstieties vairāk no tā, kas miesu un dvēseli var nomaitāt ellē". Es domāju tagad, ka šeit pietiekoši skaidri dvēsele ir paņemta no cilvēka rokas un nostādīta tikai Dieva varā.

41. Tagad pasaki man, cik daudz neprāta ir jābūt galvā, kas izdod pavēles vietā, kur tai nemaz nav varas? Kas to neturētu par neprātīgu, kas pavēlētu mēnesim spīdēt, kad viņš gribētu? Kā tas būtu, ja leipagieši mums Vitenbergā dotu pavēles vai atkal ja mēs Vitenbergā dotu pavēles, leipagiešiem? Pavēlētājiem aiz pateicības uzdāvinātu šņaucampulveri par to, ka viņi tīrīja ļ smadzenes un apmierināja šņaukšanas kāri. Vēl tagad mūsu ķeizars un gudrie firsti tā rikojas un ļauj sevi vadīt pāvestam, bīskapiem un sofistiem, viens aklaivs otru, ka viņi saviem pavalstniekiem pavēl ticēt bez Dieva vārda, ka tas viņiem liekas labi, un vēl vēlas saukties kristīgi firsti; it kā Dievs viņus vadītu.

42. Bez tam vēl var paskaidrot to, ka katrai varai vajag un tā var tikai tur rīkoties, kur tā var redzēt, izzināt, tiesāt, spriest un izmainīt; jo kastas būtu par tiesnesi, kas akli gribētu tiesāt lietas, kuras viņš ne dzird, ne redz? Tagad saki man, kā cilvēks var sirdis redzēt, izzināt, tiesāt, spriest un mainīt? Jo tas ir tikai Dieva ziņā, kā Ps. 7.:10 saka: "Jo Tu pārbaudi sirdis un iekstis, Tu, taisnais Dievs!". Tālāk, 9. pantā: "Tas Kungs nes tiesu tautām?", un Ap. d. 1 5:8: "Un Dievs, siržu pazinējs [..]". Un Jer. 1 7:4;10: "Sirds ir ļaunprātīgi lokana pret visu, tā ir viltīga. Kas to var izdibināt. "Es, Tas Kungs, izpētu sirdi un pārbaudu iekstis"". Tiesai, ja tā grib spriest, ir jābūt pārliecinātai un viss skaidri jāredz. Bet dvēseles domas un jūtas nevar neviens, izņemot Dievu, redzēt; tādēļ ir veltīgi un neiespējami kādam pavēlēt vai spiest ar varu ticēt tā vai savādāk. Tam ir cits līdzeklis, vara to neiespēj. Un mani izbrīna lielie bezprāši, kad tie visi paši saka: *de occaitis non judicat Ecclesia* - "baznīca netiesā slepenas lietas". It. kā baznīca ar savu garīgo valdību pārvalda tikai atklātas lietas, kas tad ir pakļauts bezjēdzīgajai laicīgajai varai, vai tiesāt un veidot šādas slepenas, garīgas, apslēptas lietas kā ticība?

43. Katru apdraud vļņa paša ticība, un katram pašam ir jāredz, vai viņš tic pareizi. Jo tik maz, kā kāds cits var manā vietā nokļūt debesis vai ellē, tikpat maz viņš var manā vietā ticēt vai neticēt; un tikpat maz, kā viņš var man atvērt vai aizvērt debesis vai elli, tikpat maz likt ticēt vai neticēt. Jo uz katra sirdsapziņas ir, kā viņš tic vai netic; un tā nav pretošanās laicīgajai varai, ļ tādēļ tai arī ir jābūt apmierinātai un jārupējas par savām lietām, un jāļauj ticēt tā vai citādi, kā katrs var un grib, un nespīest nevienu ar varu. Jo ticība ir brīva lieta, to neviens nevar uzspīest.. Jā, tā ir dievišķīga lieta garā, nemaz nerunājot par to, ka ārēja vara to varētu piespiest vai veikt. Tā ir radies vienkāršais izteiciens, ko piemin arī Augustīns: ticēt nevienu nevajag un nevar piespiest.

44. Turklāt aklie, nožēlojamie ļaudis neredz, cik veltīgu un neiespējamu darbu tie uzņemas.

Jo, lai cik stipri viņi pavēl un cik ļoti plosās, viņi nevar cilvēkus vairāk piespiest, lai tie ar muti un roku viņiem seko; sirdi viņi nevar piespiest kaut vai pārplēšoties. Jo patiess ir sakāmvārds: domas ir brīvas no muitas nodevas. Kas tad tagad iznāk, ka viņi grib cilvēkus piespiest ticēt sirdī un redz, ka tas nav iespējams? Tādējādi viņi ar varu piespiež vājās sirdsapziņas melot, noliegt un teikt citādi, kā tas ir viņu sirdīs, un apkrauj paši sevi ar šausmīgiem svešiem grēkiem. Jo visi šo vājo dvēseļu meli un neīstie apliecinājumi nāk pārtiem, kāstos piespiež. Tas būtu daudz vieglāk, ja viņu pavalstnieki uzreiz maldītos, nekā, ka viņi viņus slikti maldina, nekā spiestu melot un teikt citu, kas nav viņu sirdīs; nav labi arī, ja ļauno grib apkarot ar vēl ļaunāku.

45. Bet tu gribi zņāt, kādēļ Dievs pieļauj, ka laicīgie firsti tik briesmīgi rikojas? Es gribu tev to sacīt. Dievs tos ir devis ačgārnā prātā un grib darīt tiem galu tāpat kā garīgajiem junkuriem. Jo maniem neželastīgajiem kungiem, pavestam un bīskapiem, vajadzēja būt bīskapiem un sludināt Dieva vārdu; to viņi pamet un ir kļuvuši par laicīgiem firstiem, un valda ar likumiem, kas skar tikai miesu un mantu. Smalki viņi irto apgrīzuši: viņiem vajadzēja iekšēji pārvaldīt dvēseles ar Dieva vārdu; tad viņi ārēji pārvalda pilis, pilsētas, zemi un ļaudis un moka dvēseles ar neizsakāmu slepkavošanu.

46. Tāpat arī laicīgajiem kungiem vajadzētu zemi un ļaudis pārvaldīt ārēji; to viņi pamet. Viņi nevar vairāk nekā cita, kā postīt un bojāt, uzlikt vienu muitu pār otru, procentus pār procentiem; tur izlaist lāci, šeit vilku, turklāt pie viņiem nevar atrast ne tiesības, uzticību, nedz patiesību, un rikojas, it kā būtu par daudz laupītāju un ļaundaru, un viņu laicīgā valdība guļ tik dziļi zemē kā garīgo tirānu valdība. Tādēļ Dievs arī maldina viņu prātu, ka viņi rikojas neprātīgi un grib garīgi valdīt pār dvēselēm, tāpat kā tie grib valdīt laicīgi, tā ka viņi sev mierīgi uzveļ svešus grēkus, Dieva un visu cilvēku naidu, līdz viņi sadrūp (gabalos), iet kopā ar bīskapiem, laicīgajiem garīdzniekiem un mūkiem, viens neģēlis ar citiem; un pēc tam uzveļ visu vainu Evaņģēlijam, un bikts vietā zaimo Dievu un saka: mūsu sprediķis to ir izdarījis. No viņu ačgārnības jaunums ir pelnījis un vēl pelna bez pārstājas, kā arī rikojas romieši, kad viņi tika sagrauti. Redzi, šeit ir Dieva padoms par lieliem pulkiem. Bet viņiem nevajag ticēt, ka šādu nopietnu Dieva padomu viņu nožēla neaizkavēs.

47. Tu saki: Pāvils taču ir teicis, Rom. 13:1: "Ikviens lai ir paklausīgs varām". Un Pēteris saka (1. Pēt. 2:1 3): "Esiet paklausīgi ikkatriai cilvēku starpā ieceltai kārtībai". Atbilde: tur tev ir taisnība, jo izteikumi man kalpo. Svētais Pāvils runā par valdniekiem un varu. Tagad tu esi dzirdējis, ka pār dvēseli nevienam nav varas kā Dievam. Tad svētajam Pāvilam nevajag runāt par paklausību, jo tur var būt vara. Tas nozīmē, ka viņš nerunā par ticību, ka laicīgai varai nevajadzētu pavēlēt ticēt; bet par ārējām lietām, tās kārtot un pārvaldīt uz zemes. To arī skaidri un gaiši rāda viņa vārdi, kad viņš abiem, varai un paklausībai, sprauž mērķi un saka (Rom. 13:7): "Dodiet katram, kas viņam pienākas: nodevas, kam nākas nodevas, muitu, kam nākas muita, bijību, kam nākas bijība, cieņu, kam nākas cieņa". Skaties, laicīgā paklausība un vara sniedzās tikai ārēji pār nodevām, muitu, godu, bijību, tālāk, kad viņš saka 4. pantā: "Valdītāji nav bīstami labam darbam, bet ļaunam". Viņš atkal ierobežo varu, ko viņai jālabo, nevis ticība un Dieva vārds, bet ļauni darbi.

48. To arī grib svētais Pēteris, kad viņš saka 13. pantā: "[..] cilvēku starpā iecelta kārtība". Taču cilvēku starpā iecelta kārtība nevar izplesties līdz debesīm un pār dvēseli, bet tikai uz zemes un pār ārēju cilvēku rīcību savā starpā, kur cilvēki var redzēt, izzināt, tiesāt, spriest un izglābt. To visu arī pats Kristus ir labi atšķīris un īsi pateicis, kad Viņš saka Māt. 22:21: "Dodiet ķeizaram, kas ķeizaram pieder, un Dievam, kas Dievam pieder". Ja nu ķeizara vara sniegtos Dieva valstībā un varā un nebūtu nekas īpašs, tad Viņam to nevajadzētu atšķirt. Jo, kā ir sacīts, dvēsele nav ķeizara varā; viņš to nevar ne mācīt, ne vadīt, ne nogalināt, ne padarīt dzīvu, ne saistīt, ne atbrīvot, ne tiesāt, ne spriest pār to, ne turēt, ne atlaist, kas viss būtu iespējams, ja viņam būtu vara tai pavēlēt un uzlikt likumu; bet viņš gan var tā rīkoties ar miesu, mantu un godu, jo tie ir viņa varā.

49. To visu jau sen arī Dāvids ir īsi pateicis, kad viņš saka Ps. 115:16: "Debesu debesis pieder Tam Kungam, bet zemi viņš deva cilvēku bērniem", t.i., pār to, kas ir uz zemes un pieder laicīgajai zemes valstībai, Dievs ir devis cilvēkam varu; bet tas, kas pieder debesīm un mūžīgai valstībai, ir vienīgi debesu Kunga varā. To arī Mozus nav aizmirsis, kad viņš saka: "Tad Dievs sacīja: "Darīsim cilvēku pēc mūsu tēla un līdzības; tas lai valda pār zivīm jūrā un pār lopiem, pār putniem apakš debess [..]" (1. Moz. 1:26); tas piešķir cilvēkiem tikai ārēju valdību. Un

kopsavilkums ir doma, ko saka svētais Pēteris (Ap. d. 5:29): "Dievam vairāk jāklausa nekā cilvēkiem", ar to viņš arī skaidri nosprauž laicīgās varas mērķi. Jo, ja vajadzētu ievērot visu, ko grib laicīgā vara, tad būtu veltīgi sacīts: Dievam vairāk jāklausa nekā cilvēkiem.

50. Ja nu tavs firsts vai laicīgais kungs tev pavēl klausīt pāvestam, ticēt tā vai savādāk, vai pavēl tev nelasīt grāmatas, tad tev ir jāsaka: "Luciferam nepieklājas sēdēt līdzās Dievam; mīlais kungs, man jums ir jāpakļaujas ar miesu un ar mantu, pavēliet man pēc savas varas kārtību uz zemes, tad es klausīšu. Bet ja jūs man pavēlat ticēt un atteikties no grāmatām, tad es jums neklausīšu, jo tad jūs esat tirāns un sniedzaties pārāk augstu, pavēlat to, pār ko jums nav ne tiecības, ne varas." Ja viņš tādēļ tev atņem mantu un soda šādu nepaklausību, esi svētlaimīgs un pateicies Dievam, ka tu esi cienīgs ciest dievišķā vārda dēļ. Ļauj tikai viņam, neprātim, plosīties, gan viņš atradis savu tiesnesi. Jo es tev saku, ja tu viņam nerunā pretī un atļauj sev atņemt ticību

vai grāmatas, tad tu tiešam esi noliedzis Dievu. Ka es tev dodu tam piemēru: Meisenē, Bavārija un Markā, un citās vietās tirāni izdeva pavēli, ka šur tur iestādēs ir jānodod Jaunās Derības. Šādā gadījumā viņu pavalstniekiem, lai nezaudētu savu svētlaimību, nav jānodod ne lapiņa, ne burts. Jo kas to dara, tas nodod Kristu Hēroda rokās, jo viņi rīkojas kā Kristus slepkavas, kā Hērods. Bet viņiem tas ir jācieš, kaut vai pavēl pārmeklēt viņu mājas un ar varu paņemt viņu grāmatas vai mantas. Zaimiem nevajag pretoties, bet gan tos paciest; bet tos nevajag atzīt, ne tiem kalpot vai sekot, vai paklausīt ar soli vai pirkstu. Jo šādi tirāni rīkojas, kā jārikojas laicīgajiem firstiem, tie ir laicīgi firsti; bet pasaule ir Dieva ienaidnieks, tādēļ tiem arī ir jādara to, kas pretējs Dievam, bet iemērots pasaulei, lai viņi nezaudētu godu, bet paliktu laicīgi firsti. Tādēļ lai tas tevi neizbrīna, a viņi plosās un trako pret Evaņģēliju; viņiem jāattaisno savs tituls un vārds.

51. Un tev jāzin, ka kopš pasaules sākuma nav retāka putna par gudru firstu; vēl daudz retāk - par dievbijīgu firstu. Viņi parasti ir lielākie neprāši vai ļaunākie negēļi uz zemes; tādēļ vienmēr vajag ļaunāko pie viņiem atstāt neievērotu un gaidīt no viņiem maz laba, īpaši dievišķās lietās, kas attiecas uz dvēseļu kopšanu. Jo viņi ir Dieva cietumu:uzraugi un bendes un Viņa dievišķās dusmas tos lieto, lai sodītu ļaunos un saglabātu ārēji mieru. Viņš ir liels Kungs, mūsu Dievs, tādēļ viņam ir vajadzīgi šādi cēli, augstdzimuši, bagāti bendes un bendes kalpi, un Viņš grib, lai tiem būtu bagātība, gods un cieņa.

52. Viņa dievišķai gribai patik, ka mēs Viņa bendes saucam par žēlīgiem kungiem, krītam viņiem pie kājām un visā pazemībā esam viņiem pakļauti, ciktāl viņi savu amatu neizplēš par tālu un negrib no bendēm kļūt par ganiem. Ja nu parādās firsts, kas ir gudrs dievbijīgs vai kristietis, tas, pirmkārt, ir lielākais brīnums un visdārgākā dievišķās žēlastības zīme šai zemei. Jo parasti notiek pēc izteikuma Jes. 3:4: "Zēnus Es viņiem došu par virsniekiem, un vieglprātīgi neprašā valdīs pār tiem". Un Hoz. 13:11: "Es taču tev devu reiz savās dūsmās ķēniņu, un to Es atkal tev atņēmu savā bargumā". Pasaule ir pārāk ļauna un nav tā vērtā, lai tai būtu daudz gudru un dievbijīgu firstu: vārdem ir vajadzīgi stārķi.

53. Bet tu runātā: jā, laicīgā vara nespēj ticēt, bet tikai ārēji aizsargā, ka ļaudis nepavedina ar nepareizu mācību; kā citādi varētu aizsargāties pret ķeceriem? Atbilde: to ir jādara bīskapiem; tiem ir pavēlēts šāds amats un nevis firstiem, jo Ķecerību nekad nevar novērst ar varu, tam ir nepieciešams rīts panēmiens, un šeit ir rīta cīna un rīcība. Ka ar zobenu, šeit ir jācīnās Dieva vārdam: la tas neiztiesā, tad laicīga vara gan to neiztiesās, kaut tā piepildītu pasauli ar asinīm. Ķecerība ir garīga lieta, to nevar sacirst ar dzelzi, sadedzināt ar uguni, noslicināt ūdenī. Bet tur ir vienīgi Dieva vārds, kas to dara, kā Pāvils saka 2. Kor. 10:4-5: "Mūsu cīņas ieroči nav miesīgi, bet spēcīgi Dieva priekšā cietokšņu noārdīšanai. Mēs apgāžam prātojumus un visas augstprātīgās iedomas, kas paceļas pret Dieva atziņu, un uzvaram visus prātus, lai tie ir Kristum paklausīgi".

54. Turklāt nav lielāka spēka ticībai un ķecerībai kā, ja pret darbojas bez Dieva vārda ar kailu spēku. Jo to uzskata par saprotamu, ka šāda vara neizstāv taisnīgu lietu un rīkojās pret tiesībām, jo tā rīkojas bez Dieva vārda un nezina citu līdzekli kā kailu spēku, kā dara nesaprātīgi zvēri. Jo arī laicīgās lietās nevar rīkoties ar varu, vispirms netaisnību vajag pārvarēt ar tiesībām: cik daudz neiespējamāk ir šajās augstajās garīgajās lietās rīkoties ar varu bez tiesībām un Dieva vārdu?

55. Tādēļ redzi, cik tie man ir smalki, gudri junkuri; viņi grib izdzīt ķecerību un nekā neuzsāk, jo ar to viņi pretējo pusi tikai stiprina, paši sevi padara aizdomīgus un to tikai attaisno.]

Mīlais, ja tu gribi izdzīt ķecerību, tad tev ir jāsatiek kristieti, lai to, pirmkārt, izrautu no sirdīm un pamatīgi ar gribu novērstu; to tu nepanāksi ar varu, bet tikai spēcīnāsi. Ko tas tev līdz, ja tu ķecerību sirdī stiprināsi un tikai ārēji uz mēles vājināsi un spiedīsi melot? Bet Dieva vārds apgaismo! sirdis; un ar to paši no sevis izkrīt no tām visas ķecerības un maldi.

- 56. Šādu ķecerības iznīcināšanu pasludināja pravietis Jesaja: "Bet varmācīgos viņš sitīs ar savas mutes zizli un bezdievjus nokaus ar savu lūpu dvašu" (Jes.11^4). Te tu redzi, ka tiek iztiesāts ar muti; tā vajag nonāvēt un atgriezt bezdievi. Kopsavilkums: šādi firsti un tirāni nezina, ka cīnīties pret ķecerību ir cīnīties pret velnu, kas sirdis tur maldos, kā Pāvils saka Ef. 6:12: "Jo ne pret miesu un asinīm mums jācīnās, bet pret valdībām un varām, šīs tumsības pasaules valdniekiem". Tādēļ tik ilgi, kamēr neatgrūž un no sirds neizdzen velnu, viņam ir pa prātam, ja es ar zobenu vai uguni nogalinu viņa traukus; it kā es ar salmu cīnītos pret zibeni. To visu bagātīgi ir apliecinājis Ijābs (41:1 8) sakot, ka velnam dzelzs ir līdzīga salmiem un ka viņš nebaidās ne no vienas varas uz zemes. To gan var redzēt arī pēc pieredzes. Ja arī ar varu sadedzinātu visus jūdus un ķecerus, tā neviens ar to netiktu pārspēts vai atgriezts.

57. Taču šāda pasaulē ir jābūt šādiem firstiem, lai neviena daļa nepildītu savu amatu. Bīskapiem ir jāpamet Dieva vārds un nav ar to jāpārvalda dvēsele; bet jāpavēl laicīgiem firstiem, lai viņi ar zobenu to pārvaldītu. Atkal laicīgajiem firstiem ir jāpieļauj un pašiem jāpiekopj augļošana, laupīšana, laulības pārkāpšana, slepkavība un citi ļauni darbi, pēc kā bīskapi soda ar izslēgšanu no baznīcas; un tātad lietu apgriezt otrādi, ar dzelzi pārvaldīt dvēseli un ar vārdiem miesu, ka laicīgie valdnieki valda garīgi un garīgie valdnieki laicīgi. Kas cits vēl velnam ir darāms uz zemes nekā, ka viņš ar savu tautu taisa jokus acu apmānīšanai un rīko karnevālu? Tie ir mūsu kristīgie firsti, kas aizstāv ticību un cīnās ar turkiem. Jā, droši, smalki puiši, kuriem gan var uzticēties; ar šādu savu gudrību viņi kaut ko sarīkos, proti, ka viņi lauzīs kaklu, un tautu un ļaudis ieogrūdīs vaimanās un postā.

58. Bet es gribētu apstulbinātajiem ļaudīm dot padomu uzmanīties no maza izteikuma, kas ir Ps. 107:40: "*Effundit contemptum super Principes*" (t.i., "Viņš izgāza nievāšanu pār lieliem kungiem"). Es zvēru jums pie Dieva, ja jūs neievērosiet, ka šis mazais izteikums nāk pār jums, tad jūs esat pazuduši, ja arī katrs no jums būtu tik varens kā turks, un jums nelīdzēs šņākšana un plosīšanās. Ir jau uzbrukts lielai daļai; jo ir maz firstu, kurus neuzskata par neprāšiem vai neliešiem. Tas dara to, ka viņi tā sevi arī pierāda, un vienkāršais vīrs saprot, un firstu mocība, ko Dievs sauc par *contemptum* (nievāšana), nāk pār pūli un vienkāršo vīru; un redzi, viņam nevarēs palīdzēt, tad firsti atpapas un sāk valdīt saprātīgi un tīri.

59. Vairs ilgāk necietīs, nevar un negrib ciest jūsu tirāniju un patvaļu. Mīļie firsti un kungi, jums ir jāievēro, Ka Dievs to ilgāk necietīs. Pasaule vairs nav tāda kā senlaikos, kad jūs cilvēkus medijāt un dzināt kā zvērus. Tādēļ atsakieties no zaimiem un varas, un apdomājiet, lai jūs rīkotos pareizi, un ļaujiet Dieva vārdam tā ceļu, ko tas grib, kam vajag būt un ko jūs neaizkavēsiet. Ja tur ir ķecerība, tad pārvariet to, kā pienākas ar Dieva vārdu. Ja jūs daudz vicināsiet zobenu, tad piesargieties, ka nekā kāds, kas Dieva vārdā jums to pavēl iebāzt makstī.

60. Bet tu gribētu sacīt: tādēļ, ka starp kristiešiem nav jābūt laicīgam zobenam, kā tos var ārvaldīt? Arī kristiešu vidū ir jābūt valdniekiem. Atbilde: starp kristiešiem nevar būt valdnieki, et katrs ir vienlaicīgi padots citam, kā Pāvils saka Rom. 12:10;16: "Turiet vienādu prātu cits pret citu". Un Pēteris saka: "Esiet pakļauti viens otram". To grib arī Kristus - Lk. 14:8: "Ja tevi Kāds aicina kāzās, tad nesēdies pirmajā vietā". Starp kristiešiem nav neviena augstāka, tikai Kristus. Un kā var tur rasties valdnieki, ja viņi visi ir vienādi un viņiem ir vienādas tiesības, vara, manta un gods; turklāt neviens nevēlas būt augstāks par citu, bet zemāks? Taču nav iespējams šādiem cilvēkiem iecelt valdniekus, ja arī to gribētu, jo viņu veids un daba necieš augstākos, tad negrib un nevar būt neviens augsākais.

61. Kas tad ir priesteri un bīskapi? Atbilde: viņu valdība nav pārākums vai vara, bet dienests un amats, jo viņi nav augstāki vai labāki par citiem kristiešiem. Tādēļ arī tiem bez piekrišanas un atļaujas nav jāizdod likumi un pavēles, bet viņu valdīšana nav nekas cits kā Dieva vārda īstenošana, lai ar to vadītu kristiešus un pārvarētu ķecerību. Jo, kā ir sacīts, pār kristieti nevar valdīt ne ar ko citu kā Dieva vārdu. Jo kristiešus ir jāvalda ticībā, ne ar ārējiem darbiem. Ticība nevar nākt ar cilvēku, bet tikai ar Dieva vārdu, Kā saka svētais Pāvils: "Tā tad ticība nāk no sludināšanas, un sludināšana no Kristus pavēles" (Rom. 10:1 7). Kas netic, nav kristieši, tie nepieder Dieva valstībai, bet laicīgai valstībai, lai viņus ar zobenu un ārēju valdību

spiestu un valdītu. Kristieši, neviena nespiesti, paši visu dara labi, un vienīgi viņiem pietiek ar Dieva vārdu. Taču par to es esmu citur daudz bieži rakstījis.

3. daļa

62. Tagad arī būs laiks pēc tam, kad mēs zinām, cik tālu sniedzas laicīgā vara, kā firstam ar to ir jārikojas, ja grib būt kristīgs firsts un kungs un cerē iemantot mūžīgo dzīvošanu, kādu gan ir ļoti maz. Jo Kristus pats apraksta laicīgos firstus, kad Viņš saka: "Ķēniņi valda pār tautām, un varenos sauc par labdariem" (Lk. 22:25). jo viņi nedomā savādāk, jo viņi ir dzimuši vai ievēlēti par kungiem, ka viņiem ir tiesības, ka viņi liek sev kalpot un valda ar varu.

63. Ja kāds grib būt kristīgs firsts, tad viņam ir jāatsakās no domas, ka viņš grib valdīt un rīkoties ar varu. Jo visa dzīve ir nolādēta, ko dzīvo savā labā. Nolādēti ir visi darbi, kas nav mīlestības darbi. Tie ir mīlestības darbi tad, ja tie nav domāti savam priekam, vajadzībai, godam, varenībai un pestīšanai, bet no visas sirds darīti cita vajadzībai, godam un pestīšanai.

64. Tādēļ es šeit neko negribu sacīt par laicīgajām lietām un valdnieku likumiem, jo tā ir pārāk plaša lieta un ir pārāk daudz likumu grāmatu. Kaut gan, ja pats firsts nav gudrāks par saviem juristiem, tad viņa juristi, kas, tiesa, prot vairāk kā rakstīts likumu grāmatās, tāds, zināms, valdīs pēc izteikuma: "ja valdnieks nav pienācīgi saprātīgs, tad notiek daudz varas darbu" (Sal. pam. 28:16). Jo, lai cik labas ir tiesības, tām visām ir izņēmums, ka postā tās nevar palīdzēt. Tādēļ firstam tiesības ir jātur tikpat cieši rokā kā zobens un jāievēro ar savu saprātu, kad un kur tiesības vajag pastiprināt vai mīkstināt, tātad visu laiku valdīt pār tiesībām, un lai augstākās tiesības un visu tiesību meistars paliktu saprāts. Tāpat kā mājestēvs savai samei un bērniem noliek zināmu laiku ēdienreizēm un mēru darbam un ēdienam, viņam tas ir jāpatur savā varā, lai to varētu izmainīt, jo viņa saime ir slima, arestēta, aizturēta, piekrāpta vai kā citādi kavēta, un neizturētos tik stingri pret slimo kā pret veselo. To es saku tādēļ, lai nedomātu, ka ir pietiekoši sekot rakstītām tiesībām vai firstu padomiem. Šeit ir nepieciešamas lielākas zināšanas.

65. Kā ir jārikojas firstam, ja viņš nav tik gudrs un ja viņam jāvalda ar juristu un likumu grāmatu palīdzību? Atbilde: tādēļ es teicu, ka firsta stāvoklis ir bīstams, un, ja viņš nav tik gudrs, lai valdītu pār abiem, savām tiesībām un padomniekiem, tad notiek kā rakstīts Sal. māc. 10:1 6: "Bēdas tev, zeme, kuras ķēniņš vēl ir zēns". To saprata arī Sālamans, tādēļ viņš atteicās no visām tiesībām, kuras Mozus viņam caur Dievu bija pavēlējis, un no visiem saviem firstiem un padomniekiem un pats griezās pie Dieva, un lūdza viņam gudru sirdi, lai valdītu tautu (1. Kēn. 3:9).

66. Pēc šāda piemēra ir jārikojas arī firstam, rīkoties ar bijību un nepaļauties ne uz mirušam grāmatām, ne dzīvām galvām; bet turēties vienīgi pie Dieva, lūgt Viņam pareizu prātu par visām grāmatām un meistariem, lai gudri valdītu pār saviem pavalstniekiem. Tādēļ es firstam i nepavēlu nekādas tiesības, bet gribu pamācīt tā sirdi, kādai tai ir jābūt visās tiesībās, padomos, ī spriedumos un rīcībā, ko, ja viņš lūdz, Dievs viņam, zināms, dos, lai viņš labi un dievišķīgi varētu nokārtot visas tiesības, padomus un rīcību.

67. Pirmkārt, viņam ir jāciena savi pavalstnieki un tāpat jāvērs uz tiem savu sirdi. To viņš dara tad, ja visu savu prātu vērs uz to, kā tiem kalpot un būt noderīgam; un nedomā: zeme un ī ļaudis ir mani, es darīšu, kā man patīk; bet tā: es esmu zemei un ļaudīm, man jārikojas, kā ī viņiem ir derīgi un labi; man nav jāklūst varenam un jāvalda, bet man viņi ir jāaizsargā ar labu mieru un jāaizstāv; un jāskatās Kristum acīs un jāsaka: redzi, Kristus, varenākais firsts, ir atnācis un man kalpojīs, nedomājot par varu, mantu un godu pār mani, bet redzēja tikai manu trūkumu un darīja visu, lai man būtu vara, manta un gods pie Viņa un caur Viņu. Es arī tāpat rīkošos; pūlēšos nevis savā, bet pavalstnieku labā un gribu viņiem arī tāpat kalpot ar savu amatu, viņus aizsargāt, uzklaut un aizstāvēt, un valdīt tikai tā, lai viņiem, nevis man; būtu no tā labums. To tātad savā sirdī izsaka firsts par varu un pārākumu un pret savu pavalstnieku trūkumu izturas tāpat kā pret savu trūkumu. Jo tā pret mums izturējās Kristus, un tie īstenībā ir kristīgās mīlestības darbi.

68. Tu saki: kurš tad gribētu būt firsts? Tā firsta stāvoklis būtu nožēlojamākais uz zemes, jo

tas prasa tik daudz pūles, darba un atteikšanās, kur tad paliktu firstu paaugstināšanās ar dejām, sacīkstēm, spēlēm un tamlīdzīgiem laicīgiem priekiem? Es atbildu: mēs tagad nemācam, kā laicīgam firstam ir jādzīvo, bet kā laicīgam firstam ir jābūt kristietim, jo viņš arī grib nokļūt debesīs. Kas to nezina, ka laicīgo firstu negrib debesīs? Es nerunāju arī tādēļ, ka ceru, ka firsti to pieņems; bet tādēļ, ka varbūt būtu kāds, kas labprāt būtu kristietis un gribētu zināt, kā viņam : jārikojas. Jo es zinu, ka firsti neizmainīs Dieva vārdu, bet ka Dieva vārds vadīs firstus.

69. Man pietiek ar to, ka es parādu, ka firsts var būt kristietis; kaut gan tas notiek reti un ir grūti. Jo ja viņi rūpēsies, lai viņu dejas, medības un sacīkstes pavalstniekiem nenes zaudējumus un citādi savu amatu pret viņiem izpildīs ar mīlestību, Dievs nebūs tik bargs, lai neatvēlētu viņiem dejas, medības un sacīkstes. Bet tas pats par sevi kļūtu skaidrs, ja Viņi savā amatā rūpētos par saviem pavalstniekiem, tad dažām mīļām dejām, medībām, sacīkstēm un spēlēm vajadzētu izpildīt.

70. Otrkārt, lai viņš ciena lielās Hanzas, savus padomniekus, nevienu nenicina un nevienam neuzticas, visu atstāt viņu ziņā, jo Dievs nevar ciest šīs abas īpašības. Viņš reiz runāja caur savu ēzeli (4. Moz. 22:28), ka neviens cilvēks nav nicināms, lai cik mazs tas būtu. Atkal Viņš nometa glaimotajiem un dzīvo bezrūpīgi. Tas neskar atsevišķu cilvēku, ja firsts kļūdas un muļķojas, bet zemei un cilvēkiem ir jāpacieš šādu neprāti.

71. Tādēļ firstam ir jāuzticas saviem varenajiem un jāļauj tiem rīkoties, tomēr paturot rokā pavadu, ne esot drošam, ne guļot, bet uzraugot savu zemi, kā rīkojās Jozafāts, pārraugot, kā valda un tiesā; tā viņš pats uzzinās, ka nevienam cilvēkam nevar uzticēties. Jo tu nedrīksti domāt, ka kāds tev un tavu zemi uztvers tāpat kā tu, ka viņš būtu garīgs un Jabs kristietis, dabas cilvēks to nedara. Tādēļ ka tu nezini, vai viņš ir kristietis, vai cik Uģi viņš tāds paliks, tad tu arī nevari uz viņu droši paļauties.

72. Un visvairāk sargies no tiem, kas saka: "Ei, žēlīgais kungs, jūs man savā žēlastībā vairs tik daudz neuzticaties? Kurš gan cits vēl labprātāk jums kalpotu?", utt.. Jo viņš droši nav godīgs un grib būt kungs zemē un padarīt tev par muļķi. Jo, ja viņš būtu īsts, dievbijīgs kristietis, viņš negribētu lai tu viņam kaut ko uzteici, un tādēļ tev slavētu un mīlētu, kātu viņu tik labi saproti. Jo tāpat kā viņš dievišķīgi rīkojas, viņš var paciest, ka viņa darbs ir redzams tev un katram; kā Kristus saka, Jņ. 3:21: "Bet, kas dara patiesību, nāk pie gaismas, lai būtu redzami viņa darbi, ka tie Dievā darīti". Bet viņš grib tev aptumšot acis un rīkoties tumsā, kā Kristus turpat arī saka 20. pantā: "Jo ikviens, kas dara ļaunu, ienīst gaismu un nenāk pie gaismas, lai viņa darbi netiktu atklāti". Tādēļ sargies no viņa; un ja viņš tādēļ rūc, tad saki: mīlais, es tev nedaru netaisnību, Dievs negrib, lai es uzticos pats sev, ne cilvēkiem; dusmojies uz Viņu, ka Viņš to grib vai ka Viņš tev ir radījis vairāk kā par cilvēku. Ja arī tu būtu eņģelis, es tev arī negribētu pavisam uzticēties, jo Luciferam nevarēja uzticēties, jo vienīgi Dievam var uzticēties.

73. Lai neviens firsts nedomā, ka viņš varētu rīkoties labāk nekā Dāvids, kas ir piemērs visiem firstiem, kam bija gudrs padomnieks Ahitofels, kurš saka: "Un Ahitofela padoms likās līdzvērtīgs esam kādai Dieva atklāsmei" (2. Sam. 16:23). Taču viņš atkrita no tā un nonāca tik zemu, ka gribēja savu kungu Dāvidu nodot, nogalināt un aizdzīt (17:1) un Dāvidam toreiz vajadzēja mācīties, ka nevar uzticēties nevienam cilvēkam. Kādēļ tu domā, ka Dievs šādiem šausmīgiem piemēriem lāva notikt un tos uzrakstīt, ja ne lai brīdinātu firstus un kungus no visbīstamākās nelaiemes, kas tiem var atgadīties, proti, ka tiem nevienam nevajag uzticēties? Jo tā ir nožēlojama lieta, ja kungu galmos valda glaimotāji vai, ja firsts paļaujas uz citiem un katram ļauj brīvi rīkoties.

74. Tu saki: ja nevienam nedrīkst uzticēties, kā tad var pārvaldīt zemi un ļaudis? Atbilde: pavēlēt un iedrīkstēties, uzticēties un paļauties - to var tikai Dievam. Tev vajag kādam piešķirt amatus un to izraudzīt; bet neuzticēties vairāk kā tam, kas var kļūdīties, to turpmāk uzraudzīt un negulēt: kā fūrmanis uzticas savam zirgam un ratiem, kurus vada, bet viņš tiem neļauj pašiem braukt, bet tur rokā grožus un neguļ. Un vecie sakāmvārdi, kuri, bez šaubām, māca pieredzi un ir zināmi, atzīmē: saimnieka acs padara zirgu treknu. Tālāk: saimnieka pēdas labi mēslo tīrumu; t.i., kur saimnieks visu pats neuzrauga un paļaujas uz padomniekiem un kalpiem, tur nekad labi neklājas. To vēlas arī Dievs un ļauj tā notikt, lai kungi nepieciešamības spiesti paši pildītu savus amatus, kā katra radība savu darbu; citādi kungi kļūst par nevajadzīgiem cilvēkiem, kas, izņemot viņus pašus, nevienam nav vajadzīgi.

75. Treškārt, lai viņš uzmanās, vai pareizi apietas ar ļaundariem. Šeit viņam ir jābūt ļoti

gudram, lai viņš sodītu tikai noziedzniekus. Un es nezinu šeit labāku piemēru kā Dāvidu, tam bija virsnieks, saukts Joabs, kas izdarīja divas ļaunprātības un nodevīgi nogalināja divus labus virsniekus, par ko viņš bagātīgi bija divreiz pelnījis nāvi; viņš nenogalināja viņu savas dzīves laikā, bet pavēlēja to savam dēlam Sālamānam, bez šaubām, tādēļ, Ka viņš to nevarēja izdarīt bez lieliem zaudējumiem (1. Ķēn. 2:5). Tātad firstam ļaunie ir jāsoda. Ka viņš nepaceļ karoti un samīn trauku, un viena galvaskausa dēļ zemi un ļaudis neiegrūž postā, un nepilda to ar atraitnēm un bāreņiem. Tādēļ viņam nav jāklausa padomniekiem un armijniekiem, kas viņu kūda un kaitina uzsākt karu un saka: "Vai mums ir jācieš šādi vārdi un netaisnība?" Tas ir slikts kristietis, kas vienas pils dēļ zemi satriec drupās.

76. Iši: šeit vajag turēties pie sakāmvārda: kas nevar skatīties caur pirkstiem, tas nevar valdīt. Tādēļ ir labs likums: ja viņš netaisnību nevar sodīt, nenodarot lielāku netaisnību, tad viņš atsakās no savām tiesībām, lai cik tās taisnīgas arī nebūtu. Jo savu zaudējumu viņam nevajag ievērot, bet citu netaisnību, kas viņiem jācieš viņa dēļ. Jo vai tik daudz sievu un bērnu būtu pelnījuši kļūt par atraitnēm un bāreņiem, lai atriebtos kādai nelietīgai mutei vai ļaunai rokai, kas tevi ir sāpinājuši?

77. Taa tu saki: vai firstam nav vajag karot un viņa pavalstniekiem sekot viņam cīņā? Atbilde: tas ir plašs jautājums; bet visīsāk, lai šeit rīkotos kristīgi, es saku: nevienam firstam nav jākaro i pret saviem lēņu kungiem, ķēniņu un ķeizaru, bet jāļauj ņemt tam, kurš ņem. Jo varenajiem nevajag pretoties ar varu, bet tikai ar patiesības atziņu; ja viņi mainās, ir labi, ja ne, tu esi atvainots un ciet netaisnību Dieva dēļ.

78. Bet ja pretnieks ir tev līdzīgs vai mazāks par tevi, vai tu neesi viņa vasalis; tad tev, pirmkārt, viņam ir jāpiedāvā tiesības un miers, kā Mozus mācīja Israēla bērnus. Ja viņš to negrib, i ceri to labāko un aizsargies ar varu pret varu, kā Mozus to visu apraksta (5. Moz. 19:10). Un šeit tev nevajag ievērot savu labumu, un vai tu paliksi kungs, bet gan tavus pavalstniekus, kuriem tu esi parādā aizsardzību un palīdzību, lai tas būtu mīlestības darbs. Jo tādēļ, ka visa tava zeme ir apdraudēta, tev ir jācer, ka Dievs tev palīdzēs, lai viss netiktu sabojāts. Un ja tu nevari aizkavēt, ka daži kļūst par atraitnēm un bāreņiem, tad tev ir jāaizkavē, lai viss netiek sagrauts un nebūtu tikai atraitnes un bāreņi.

79. Un šeit pavalstniekam ir pienākums sekot, liekot ķīlā miesu un mantu. Jo šādā gadījumā citu dēļ ir jānododas briesmās. Un šādā karā ir kristīgi un mīlestības darbs ienaidniekus mierīgi slepkavot, aplaupīt un dedzināt, darīt visu ļaunu, līdz tos pārspēj, pēc vajāšanām; no grēkiem nevajag sargāties, sievietes un jaunavas nevajag piesmiēt, un, kad viņi ir uzvarēti, tiem, kas padodas un ir pazemīgi, vajag parādīt žēlastību; tātad šajā gadījumā vajag pēc teiciena: Dievs palīdz taisnajiem. Tāpat kā rīkojās Ābrahāms, kad viņš sakāva četrus ķēniņus (1. Moz. 14:14-16), tur, protams, viņš daudz nogaļēja un neparādīja daudz žēlastības, līdz uzvarēja. Jo šādu gadījumu vajag vērtēt kā Dieva sūtītu, lai reiz izslaucītu zemi un izdzītu ļaundarus.

80. Kā, ja kādam firstam nav taisnība, vai viņa tautai ir jāseko? Atbilde: nē, jo pret taisnību nevienam nepienākas rīkoties; bet vajag vairāk klausīt Dievu, kas grib taisnību, nekā cilvēkus (Ap. d. 5:29). Kā tad, ja pavalstnieki nezinātu, vai viņam ir taisnība vai nav? Atbilde: tādēļ, ka viņi nezin un nevar uzzināt, tad viņi var sekot bez briesmām dvēselēm. Jo šādā gadījumā \\ jālieto Mozus likums (2. Moz. 21:13), kur viņš raksta, kā slepkavu, kas nezinot un nelabprāt kādu nonāvē, pēc bēgšanas uz brīvu pilsētu tiesai ir jāatbrīvo. Vai kura puse šeit tiktu sakauta, vai viņam ir taisnība vai nav, tas ir jāuzņem kā Dieva sods. Ja kāds šādā neziņā cīnās un uzvar un nogalina kādu, savu slepkavību jāiedomājas, it kā kāds būtu nokritis no jumta un otru nositis, un Dievam parādīt šo lietu. Jo Dievam ir vienalga, vai Viņš tev atņem mantu un dzīvību taisnīga vai netaisnīga kunga dēļ. Tu esi Viņa radījums, un Viņš ar tevi var rīkoties, kā grib, ja tikai tava sirdsapziņa ir nevainīga. Tā Dievs arī atvaino pat ķēniņu Abimeleku (1. Moz. 20:6), kad viņš Ābrahāmam atņēma tā sievu, nevis, ka viņš būtu rīkojies pareizi, bet, ka viņš nezināja, ka tā bija, Ābrahama sievu.

81. Ceturtkārt, kam gan vajadzētu būt pirmajam, par ko mēs augstāk runājām; firstam pret savu Dievu ir jāizturas kristīgi, t.i., ka viņš Viņam uzticīgi pakļaujas un lūdz gudrību labi valdīt, kā darīja Salamāns (1. Ķēn. 3:9). Bet par ticību un uzticēšanos Dievam es citur esmu tik daudz rakstījis, ka šeit nav nepieciešams tālāk stāstīt.

82. Tādēļ mēs šeit apstājamies un noslēdzam ar apkopojumu, ka firstam ir jāievēro četras lietas. Pirmkārt, jāpaļaujas uz Dievu ar īstu uzticību un sirsnīgu lūgšanu; otrkārt, jāizturas pret; saviem pavalstniekiem ar mīlestību un kristīgu kalpošanu; treškārt, pret saviem padomniekiem i

un varenajiem - ar saprātu un modrību; pret ļaundariem ar nopietnību un bardzību. Tā viņai stāvoklis būs pareizs ārēji un iekšēji, patiks Dievam un cilvēkiem. Bet viņam būs daudz jāpārvar; šāds nodoms drīz būs smags krusts.

83. Beigās papildinot man šeit ir arī jāatbild tiem, kas disputē par restitūciju, t.i., par nelikumīgas muižas atdošanu. Jo tā ir vienkārša laicīgā zobena lieta un daudz par to ir rakstīts. Bet es gribu visu aplūkot īsi, visus šādus likumus un asumus metot vienā kaudzē; tātad: šeitj nevar atrast nevienu labāku likumu. Pirmkārt, ja tev ir jāizšķir šāda lieta, kad vienam ir otram jāatbild, ja abi ir kristieši, tad lieta ir drīz izšķirta, jo neviens otram neliegs savu, tā neviens atkali neprasis. Bet ja viens ir kristietis, proti, tas, kam ir jāatdod, tad arī ir viegli izšķirt, jo viņš nepieprasa.; Tas pats, ja tas, kuram ir jāatdod, ir kristietis, tad tas arī atdos. Bet ja tēcāds ir vai nav kristietis, tad; tev jāpiespiež atdošana. Ja vainīgais ir trūcīgs un nevar atdot, bet otrs nav trūcīgs, tad tev brīvii jāvadās pēc mīlestības tiesībām un vainīgo jāatbrīvo; jo arī otram pēc mīlestības tiesībām ir jāatsakās un vēl jāatdod, ja tas ir nepieciešams. Ja vainīgais nav trūcīgs, tad liec viņam atdot, cik! daudz viņš var, lai tas būtu viss, puse, trešā vai ceturtā daļa, lai tu viņam tomēr atstātu pietiekoši! māju, barību, segu viņam, sievai un bērniem; jo tas tev ir jāatstāj, ja tu to vari; daudz mazāk tev! ir jāņem tādēļ, ka tev viņa mantā nav vajadzīga un viņš bez tās nevar iztikt. Bet ja tie abi nāvi kristieši vai ja viens negrib ļaut tiesāt pēc mīlestības tiesībām, tad tu vari viņiem ļaut meklēt citu Mesnesi un pieteikt, ka viņi rikojas pret Dievu un dabīgām tiesībām, vienalga, vai viņi, vadoties Dēc cilvēku tiesībām, kļūst nežēlīgi. Jo daba māca tā, Kā rikojas mīlestība, ka man ir jādara tas, tiesnesi un pieteikt, ka viņi rikojas pret Dievu un dabīgām tiesībām, vienalga, vai viņi, vadoties pēc cilvēku tiesībām, kļūst nežēlīgi. Jo daba māca tā, Kā rikojas mīlestība, ka man ir jādara tas, ko es gribētu, lai dara man. Tādēļ es nevaru nevienu izputināt, lai arī man ir šādas tiesības, jo es pats negribētu tikt izputināts, bet, ka es vēlos, lai kāds šāda gadījumā atsakās no savām tiesībām, tātad arī man vajag atteikties no savām tiesībām.

84. Ar visu nelikumīgo mantu, slepeni vai atklāti, vajag rīkoties ar mīlestību un dabiskām tiesībām. Jo ja tu spried pēc mīlestības, tev lietas būs viegli izšķirt un tiesāt bez visām likumu grāmatām. Jātu rīkosies pēc mīlestības un dabīgajām tiesībām, iznākums nekad nepatiks Dievam, ja tu arī būsi klausījies visām likumu grāmatām un juristiem; jo vairāk tu par viņiem domāsi, jo vairāk viņi tevi maldinās. Patiesi labu spriedumu nevar piespriest no grāmatām, bet no brīva prāta, it kā nebūtu grāmatu. Bet šādu brīvu spriedumu dod mīlestība un dabīgās tiesības, kas ir saprātīgi; no grāmatām nāk sadomāti un grīļīgi spriedumi. Tam es gribu tev dot piemēru:

85. Par Burgundijas hercogu Kārli stāsta šādu stāstu, ka kāds dižciltīgais bija sagūstījis savu ienaidnieku; tad ieslodzītā sieva gribēja viņu atbrīvot, bet dižciltīgais aizliedza viņai atdot vīru, iekams viņa ar to nav gulējusi. Sieva bija dievbijīga, taču labprāt būtu savu vīru izglābusi; viņa iet pie sava vīra un tam jautā, vai viņai tas ir jādara lai viņu atbrīvotu. Vīrs gribēja atbrīvoties un saglabāt dzīvību un atļāva sievai. Pēc tam, kad dižciltīgais bija piegulējis sievu, otrā dienā viņš vīram lika nocirst galvu un atdeva to sievai. To visu viņa izsūdzēja hercogam Kārlim; tas ataicināja dižciltīgo un pavēlēja viņam apprecēt sievu Kad kāzas bija beigušās, viņš pavēlēja dižciltīgajam nocirst galvu un atdeva viņa sievai viņa muižu, un padarīja to atkal godājamu, un šādi sodīja netikumu kā īsts firsts.

86. Redzi, šādu spriedumu nevarētu dot ne pāvests, ne jurists, ne kāda grāmata, bet to radīja no brīva saprāta bez visām tiesībām un grāmatām tik labu, kāto katram ir jāatzīst un atrod savā sirdī rakstītu, ka tas ir pareizs. To pašu raksta arī sv. Augustīns *in Serm. Dom. in montē* (savos sprediķos par kalna sprediķi). Tādēļ rakstītas tiesības vajadzētu pakļaut saprātam, no kā tās iztek kā no tiesību avota, un nesaistīt avotu ar tā upīti, un neieslodzīt saprātu burtos.

1523.

No vācu valodas tulkojis Artis
Beikmanis (St. L., X: 374-417)

